

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

MTÜ Eesti Kaubandus-Tööstuskoda

Konsolideeritud
Majandusaasta aruanne 2021

MTÜ EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA
KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANNE 2021

MITTETULUNDUSÜHINGUTE JA
SIHTASUTUSTE REGISTRIKOOD
ADDRESS

80004733
TOOM-KOOLI 17
TALLINN 10130

TELEFON
FAX

6 040 060
6 040 061

ELEKTRONPOSTI ADDRESS
KODULEHEKÜLJE ADDRESS
MAJANDUSAASTA ALGUS
MAJANDUSAASTA LÖPP

koda@koda.ee
www.koda.ee
01.01.2021
31.12.2021

JUHATUSE ESIMEES

TOOMAS LUMAN

JUHATUSE ASEESIMEHED

VÄINO KALDOJA
GUNNAR KRAFT

JUHATUSE LIIKMED

VELJO IPITS
ROBERT KITT
SVEN MATS
FELIKS MÄGUS
JANEK POHLA
ENN VESKIMÄGI

ANDRES JÄRVING
NEINAR SELI
MEELIS MILDER
RUTH OLTJER
EVE TOOTS
OLIVER VÄÄRTNÕU

PEADIREKTOR
AUDIITOR

MAIT PALTS
KPMG Baltics OÜ

Sisukord

Tegevusaruanne.....	4
Raamatupidamise aastaaruanne.....	31
Konsolideeritud bilanss.....	31
Konsolideeritud tulude ja kulude aruanne.....	32
Konsolideeritud rahavoogude aruanne.....	33
Konsolideeritud netovara muutuste aruanne.....	33
Raamatupidamise aastaaruande lisad.....	34
Lisa 1. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestusmeetodid ja hindamisalused.....	34
Lisa 2. Raha ja pangakontod.....	39
Lisa 3. Lühiajalised finantsinvesteeringud.....	39
Lisa 4. Ettemakstud tulevaste perioodide kulud.....	40
Lisa 5. Pikaajalised finantsinvesteeringud.....	40
Lisa 6. Materiaalse põhivara liikumine.....	41
Lisa 7. Immateriaalne põhivara.....	41
Lisa 8. Kasutusrent (eurodes).....	42
Lisa 9. Lühiajalised kohustised (eurodes).....	42
Lisa 10. Maksukohustused (eurodes).....	43
Lisa 11. Netovara (eurodes).....	43
Lisa 12. Tingimuslikud kohustised.....	44
Lisa 13. Müügitulu tegevusalade ja geograafiliste piirkondade lõikes.....	44
Lisa 14. Liikme- ja sisseastumismaksud.....	45
Lisa 15. Muud tegevustulud.....	45
Lisa 16. Mitmesugused tegevuskulud.....	45
Lisa 17. Tööjõukulud.....	46
Lisa 18. Kaubanduskoja konsolideerimata finantsinformatsioon.....	46
Lisa 19. Tehingud seotud osapooltega.....	49
Lisa 20. Aruandekuupäeva järgsed sündmused.....	51
Juhatuse allkirjad 2021. aasta majandusaasta aruandele.....	52
Sõltumatu vandeaudiitori aruanne.....	53

Tegevusaruanne

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda on vabatahtliku liikmeskonnaga ettevõtjate esindusorganisatsioon, mille missiooniks on ettevõtluse edendamine Eestis ettevõtjasõbraliku majanduskeskkonna arendamise ning praktiliste teenuste osutamise kaudu.

Kaubanduskoda on mõjukaim, vanim ja suurim ettevõtjate esindusorganisatsioon Eestis, millel on hea rahvusvaheline maine.

Kaubanduskoda on võrdne partner valitsusele Eesti majanduspoliitilise keskkonna kujundamisel.

Kaubanduskoja juhatus koosneb 15 liikmest. 2019. aasta üldkoosolekul 30. mail 2019. a. valiti kaubanduskojale 15-liikmeline juhatus järgnevaks 4 aastaks. 2021. aastal pidas kaubanduskoja juhatus kokku 4 koosolekut.

2021. aastal oli kaubanduskoja keskmine töötajate arv 33 ning tütaretevõttes Eesti Konjunktuuriinstituut AS (EKI) 16 töötajat.

2021. aasta palkade ja tasude kogusumma oli 1 341 296 eurot.

Finantssuhtarvud	2021	2020
Müügitulu (€)	990 531	967 856
Käibe kasv (%)	2,34%	7,81%
Lühiajaliste kohustuste kattekordaja	2,64	2,85

Suhtarvude arvutamisel kasutatud valemid:

Käibe kasv (%) = (müügitulu 2021 – müügitulu 2020) / müügitulu 2020*100

Lühiajaliste kohustuste kattekordaja (kordades) = käibevara / lühiajalised kohustused

KAUBANDUSKOJA LIIKMESKOND

2021. aasta 31. detsembri seisuga oli kaubanduskojal 3566 liiget. 2021. aastal astus liikmeks 354 uut ning välja arvati 244 liiget.

Liikmesettevõtete jagunemine tegevusalade kaupa

Tööstus – 24,4%
Kaubandus – 27,1%
sh – hulgikaubandus – 76%
- jaekaubandus – 14%
- mootorsõidukid ja -kütus – 10%
Ehitus – 8,0%
Transport, info ja side – 8,4%
IT – 3,7%
Kinnisvara – 2,1%
Pangandus, kindlustus – 2,2%
Põllumajandus ja kalapüük – 1,7%
Hotellid, restoranid, turism – 1,7%
Muu – 21%

Liikmesettevõtete jagunemine piirkonniti

Tallinn – 56%
Harju-, Rapla- ja Järvamaa – 18%
Jõgeva-, Põlva-, Tartu-, Võru- ja Valgamaa – 13%
Pärnu- ja Viljandimaa – 5%
Ida- ja Lääne-Virumaa – 5%
Lääne-, Saare- ja Hiiumaa – 3%

Liikmesettevõtete jagunemine nende suuruse (töötajate arvu) järgi

1-9 töötajat – 50%
10-49 töötajat – 32%
50-249 töötajat – 14%
250 ja enam töötajat – 3%
Toetajaliikmed – 1%

KAUBANDUSKOJA AKTIIVNE ROLL LIIKMETE HUVIDE ESINDAMISEL

Põhikirja kohaselt on koja üheks olulisemaks eesmärgiks esindada oma liikmeskonna huve Eesti majanduspoliitika kujundamisel ning osaleda ettepanekute esitamises seadusandluse täiustamiseks.

2021. aastal töötasime läbi ca 5500 lehekülge õigusloomega seotud materjale ning küsisime ligi 20 000 ettevõttelt tagasisidet plaanitavate õigusaktide muudatuste kohta. Selle tulemusena esitasime ministeeriumitele, riigikogule ning teistele riigiasutustele 182 kirjalikku arvamust eelnõude, väljatöötamiskavatsuste, tegevuskavade ja muude dokumentide kohta. Lisaks tegime ettepanekuid olemasolevate õigusaktide muutmiseks ja täiendamiseks. Koja esindajad osalesid ka erinevate töögruppide koosseisus.

Ülevaade 2021. aasta olulisematest tegevustest ja teemadest

- Koda hoidis ära ettevõtjavenulikud muudatused äriseadustikus.
- Tegime ettepaneku muuta kaugtöö regulatsioon paindlikumaks.
- Seisime selle eest, et globaalne ettevõtete tulumaksureform ei vähendaks Eesti konkurentsieelist.
- Tegime ettepaneku kütuste aktsiisitõusu edasilükkamiseks. Ettepanek võeti arvesse.
- Pingutasime selle nimel, et riik leevendaks välistöajõuga seotud piiranguid.
- Koja töövõit: osad ettevõtjad vabanesid pakendiaruande auditeerimise kohustusest.
- Koda ei toetanud tervisekontrolliga seotud uusi nõudeid.
- Tegime ettepaneku tõsta tervise edendamise kulude maksuvaba piirmäära.
- Lühiajaliste töölepingute sõlmimine võib muutuda lihtsamaks.
- Muutuvtunnikokkulepet võiks lubada kasutada ka väiksemates kaubandusettevõtetes ja muudes sektorites.
- Euroopa Liidu kliimapakett vajab detailset mõjuanalüüsi.
- Tegime taaskord ettepaneku vähendada tööandjate halduskoormust seoses töötasu arestimisaktide täitmisega.
- Riik ei peaks oma tuumikülesannete täitmise eest koguma ettevõtjatelt täiendavat tasu.
- Seisime selle eest, et seadus ei võimaldaks väikesel grupil töötajatel ja tööandjatel laiendada kollektiivlepingu tingimusi kogu sektorile.
- Tegime ettepaneku luua vabatahtlik tervisefond.
- Olime plastpakendijäätmetele saastetasu kehtestamise vastu.
- Tööturuteenused ja -toetused peavad motiveerima senisest rohkem tööle minemist.
- Seisime vastu bürokraatia suurendamisele.
- Koda oli vastu müügipakendi ringlussevõtu sihtarvu kehtestamisele.
- Rikkumisest teavitaja kaitse seaduse eelnõusse jõudis mitu koja ettepanekut.
- Tarbijavaidluste lahendamine ei tohi muutuda kauplejale tasuliseks.
- Esitasime ettepanekud riigihangete seaduse osas.
- Äriregistri andmed tuleb teha tasuta kättesaadavaks.
- Koda oli vastu mitmele ebamõistlikule pakendiseaduse muudatusele.
- Ettevõtjatel tekkis võimalus jagada oma maksukäitumise hinnangut tehingupartneriga.
- Majandusaasta aruande õigeaegselt esitamata jätmine peab olema paremini nähtav.
- Tegime mitmeid ettepanekuid koroonakriisi leevendamiseks.
- Tegime ettepaneku, et kutsehaiguste uurimisel peab töötervishoiuarst suhtlema rohkem tööandjaga.

- Ajatatud maksuvõla intressimäärade võiks saada ka 2022. aastal vähendada.
- Tarbijakrediidi reegleid ei peaks kehtestama tasuta järelmaksule.
- Koda ei toetanud riikliku kvaliteedihindamise süsteemi loomist täienduskoolitusasutustele.
- Koja töövõit: iga ohtliku kemikaali kohta ei pea hankima ohutuskaarti.
- Tegime 22 ettepanekut ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse eelnõu muutmiseks.
- Taasterahastust antavate toetuste üldtingimused muutusid koja ettepanekul ettevõtjasõbralikumaks.
- Platvormi vahendusel teenust osutavat inimest ei tuleks käsitleda töötajana.
- Õigusloome tuleb muuta läbipaistvamaks.

Koda hoidis ära ettevõtjavenulikul muudatused äriseadustikus

2021. aasta suvel avalikustas justiitsministeerium äriregistri seaduse eelnõu, mis toob äriõiguses kaasa mitmeid olulisi muudatusi. Eelnõu loob uue seadusena äriregistri seaduse ning muudab rohkem kui 30 seadust, sh teeb eelnõu äriseadustikus rohkem kui 100 muudatust. Näiteks hakkab eelnõu kohaselt osanike nimekirja pidama üldreeglina äriregister ning osanike andmed saavad äriregistris üldreeglina õigusliku tähenduse. Lisaks kaob osakapitali miinimumnõue, muutuvad netovara nõuded ning äriühingute registrist kustutamine muutub teatud olukordades lihtsamaks ja kiiremaks.

Koda esitas selle eelnõu kohta ligi 20 muudatusettepanekut ning tänaseks on ministeerium mitme koja ettepanekuga ka arvestanud. Näiteks jäi koja vastuseisu tõttu eelnõust välja punkt, et kui juriidilise isiku võlausaldaja ei saa oma nõudeid rahuldada juriidilise isiku vara arvel, siis võib võlausaldaja nõuda kahju hüvitamist endale juriidilise isiku juhatuse liikmelt, kes on oma kohustuse rikkumisega tekitanud kahju juriidilisele isikule. Olime sellele muudatusele tugevalt vastu, sest muudatus oleks võinud olulisel määral laiendada juhatuse liikmete vastutust ning tekitada võlausaldajate ebavõrdset kohtlemist. Koja ettepanekul jättis ministeerium eelnõust välja ka punkti, mis keelas põhikirjaga ette näha, et osa ei või pantida, kui osanike nimekirja pidajaks on Eesti väärtpapierite registri pidaja. Äriregistri seaduse eelnõu menetlus oli 2021. aasta lõpuks jõudnud riigikokku ning suurem osa muudatustest jõustub eelnõu kohaselt 2023. aasta 1. veebruaril.

Tegime ettepaneku muuta kaugtöö regulatsioon paindlikumaks

Koda on varasematel aastatel korduvalt teinud riigile ettepaneku muuta töötervishoiu ja tööohutuse seadust selliselt, et tööandja vastutaks kaugtöö korral vaid nende nõuete täitmise eest, mis on tema kontrolli all. Positiivne on see, et sotsiaalministeerium tuli 2021. aastal välja eelnõuga, mis näeb seaduses ette erisused kaugtöö jaoks. Samas paneb see eelnõu tööandjale ka mitmeid ebamõistlikke kohustusi. Seetõttu esitasime ministeeriumile mitmeid ettepanekuid eelnõu muutmiseks, et kaugtöö erisused oleksid paindlikumad ja ei tooks kaasa ülereguleerimist. Näiteks andsime teada, et ettevõtjad ei toeta nõuet, et tööandja peab kujundama ja sisustama kaugtöö töökoha isegi siis, kui tööandja võimaldab töötamist ettevõttes kohapeal ning kaugtöö tegemist soovib töötaja. Kaugtööga seotud muudatused jõustuvad eelnõu kohaselt 2023. aasta alguses, kuid tegime ettepaneku tuua jõustumise tähtaeg varasemaks. 2021. aasta lõpus ei olnud veel teada, kas ja millisel kujul eelnõu jõustub ning kas ministeerium võtab kuulda ettevõtjate ettepanekuid.

Seisime selle eest, et globaalne ettevõtete tulumaksureform ei vähendaks Eesti konkurentsieelist

Koda oli vastu Eesti ühinemisele globaalse tulumaksureformiga, sest see vähendab Eesti ettevõtete tulumaksusüsteemi atraktiivsust ja konkurentsieelist ning meil on reaalne oht kaotada maksutuludes. Plaanitav ettevõtete tulumaksureform kaotab Eesti tulumaksusüsteemi eelised suurte kontsernide ja nende Eestis asuvate tütaretevõtete jaoks. See võib omakorda vähendada suuremate välisettevõtjate huvi investeerida Eestisse ja luua siin töökohti. 2021. aasta lõpus avalikustas Euroopa Liit direktiivi, millega liikmesriigid võtavad globaalse tulumaksureformi oma õigusesse üle. Koda seisab 2022. aastal selle eest, et direktiiv kahjustaks võimalikult vähesel määral Eesti praegust ettevõtete tulumaksusüsteemi.

Tegime ettepaneku kütuste aktsiisitõusu edasilükkamiseks

Koda saatis eelmisel aastal koos teiste ettevõtlusorganisatsioonidega nii rahandusministeeriumile kui ka valitsusele korduvalt ettepaneku jätta diislikütuse, maagaasi ja teiste kütuste ning elektrienergia aktsiis praegusele tasemele ehk loobuda aktsiisi tõstmisest alates 2022. aasta 1. maist. Riik võttis meid kuulda ning lükkas aktsiiside tõstmise ühe aasta võrra edasi ning ka siis toimub aktsiiside tõstmine varasemast väiksemas mahus.

Pingutasime selle nimel, et riik leevendaks välistööjõuga seotud piiranguid

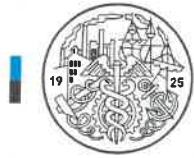
Koda tegi ka 2021. aastal riigile erinevaid ettepanekuid, et lahendada sisserände kvoodi kiire täitumisega seotud probleem. Positiivne on see, et siseministeerium on lubanud 2022. aastal välja tulla eelnõuga, mis võimaldab rohkematel välismaalastel Eestis elamisloa alusel töötada sisserände kvoodi väliselt. Näiteks plaanitakse muudatust, et välismaalasel on õigus pärast lühiajalise töötamise perioodi lõppu taotleda kvoodiväliselt elamisloa töötamiseks kaheks aastaks. Lisaks on lootust, et edaspidi saavad kvoodiväliselt elamisloa taotleda ka välismaalased, kellele makstakse 1,5-kordset Eesti keskmist palka. Eelnõu valmib 2022. aastal ning muudatused võivad jõustuda 2023. aasta algusest.

Koja töövõit: osad ettevõtjad vabanesid pakendiaruande auditeerimise kohustusest

Oleme viimastel aastatel korduvalt teinud riigile ettepaneku vabastada ettevõtjad pakendiaruande auditeerimise kohustusest, sest sellega kaasneb ettevõtjatele märkimisväärne kulu, kuid ei kaasne positiivset mõju. Riik võttis vähemalt osaliselt koja ettepanekut arvesse. 2021. aasta mais jõustus pakendiseaduse muudatus, mille kohaselt peab ettevõtja edaspidi laskma oma pakendiaruande auditeerida, kui ta laseb turule rohkem kui 20 tonni pakendeid aastas. Varasemalt oli auditeerimise kohutuse piirmäär 5 tonni aastas. Muudatuse tulemusena vabanes 2021. aastal ca 600 ettevõtjat pakendiaruande auditeerimise kohustusest.

Koda ei toetanud tervisekontrolliga seotud uusi nõudeid

Sotsiaalministeeriumi eestvedamisel valmis eelnõu, mis paneb tööandjale kohustuse tellida töötervishoiuarstilt lisaks töötajate tervisekontrollile ka ettevõtte töötervishoiu olukorra terviklik analüüs ning töötervishoiuarsti nõustamine. Koda andis ministeeriumile teada, et osade ettevõtjate puhul võib uute nõuete kehtestamine olla mõistlik ja vajalik, kuid eelnõus sisalduv lahendus ei tohiks miinimumnõudena kehtida kõikide tööandjate osas, sest tegemist on ülereguleerimisega. Lisaks puudub ettevõtjatel kindlus, et muudatuste jõustumisel läheks olukord paremaks. Näiteks toodi välja, et töötervishoiuarst ei pruugi osata hinnata või saada aru

töö spetsiifikaga seotud probleemidest, et teha ettepanekuid ohutu töökeskkonna kujundamiseks. On ka oht, et teenus muutub koormavaks ja kallimaks eelkõige väikeste ettevõtjate jaoks. Lisaks tegime sotsiaalministeeriumile taaskord ettepaneku, et tervisekontrolli tegemisel võiks senisest suurem roll olla perearstidel ning seda eriti maapiirkondades. 2021. aasta lõpus ei olnud teada, kas ministeerium võtab arvesse koja ettepanekuid.

Tegime ettepaneku tõsta tervise edendamise kulude maksuvaba piirmäära

Koda pöördus rahandusministeeriumi ja sotsiaalministeeriumi poole ettepanekuga tõsta tervise edendamise kulude maksuvaba piirmäära praeguselt 400 eurolt 800 euroni aastas. Lisaks tegime ettepaneku lisada maksuvabade kulude loetellu terviseuuringud (nt koormustest, vereanalüüsid), vaksineerimised (nt gripivaktsiin, puukentsefaliidi vaktsiin) ja tasulised tervishoiuteenused (nt hambaraviteenused, eriarsti vastuvõtt). Ministeeriumid ei toetanud koja ettepanekut.

Lühiajaliste töölepingute sõlmimine võib muutuda lihtsamaks

Koda on varasematel aastatel korduvalt teinud riigile ettepaneku muuta tähtajaliste töölepingute sõlmimise reeglid paindlikumaks. Seetõttu on igati positiivne, et sotsiaalministeerium koostas 2021. aastal seaduseelnõu, mis annab tööandjale õiguse piiramatult sõlmida tähtajalisi töölepinguid kestusega kuni 10 kalendripäeva kuue kuu jooksul. Toetasime plaanitavat muudatust, kuid samas tegime ministeeriumile neli täiendavat ettepanekut, et tähtajaliste töölepingute sõlmimise reeglid oleksid veelgi paindlikumad. Näiteks tegime ettepaneku lubada uut erisust kasutada pikema aja jooksul kui üksnes kuus kuud ning tööandjal võiks olla õigus sõlmida tähtajalist töölepingut ka ilma mõjuva põhjuseta. 2021. aasta lõpus ei olnud teada, kas, millisel kujul ja millal jõustub tähtajalisi töölepinguid puudutav muudatus.

Muutvtunnikokkulepet võiks lubada kasutada ka väiksemates kaubandusettevõtetes ja muudes sektorites

Koda avaldas toetust 2021. aasta 15. detsembril jõustunud töölepingu seaduse muudatustele, mis võimaldavad jaekaubandussektori suurematel tööandjatel sõlmida oma töötajatega muutvtunnikokkuleppeid ehk leppida tööajas kokku teatud ajavahemikuna. Samas tegime ettepaneku lubada paindlikumaid töölepinguid sõlmida ka kaubandusettevõtjatel, kus on vähem kui kuus töötajat. Seda ettepanekut ei võtnud riik arvesse. Lisaks andsime nii sotsiaalministeeriumile kui ka riigikogule teada, et jaekaubanduse kõrval on muutvtunnikokkulepete järele vajadus ka teistes sektorites.

Euroopa Liidu kliimapakett vajab detailset mõjuanalüüsi

2021. aasta suvel avalikustas Euroopa Komisjon kliimapaketi, mis koosneb rohkem kui kümnest õigusaktist ja mille maht on mitu tuhat lehekülge. Ministeeriumitele saadetud kirjas rõhutasime, et esimese sammuna tuleb Eestis läbi viia põhjalik mõjuanalüüs, mis aitab mõista, milliseid lahendusi peaks Eesti eelistama kliimaeesmärkide saavutamiseks. Lisaks juhtisime tähelepanu sellele, et kliimapakett peab jätma Eestile võimalikult vabad käed otsustamiseks, kuidas peab Eesti saavutama Euroopa Liidus kokkulepitud kliimaeesmärgid. Töö Euroopa Liidu kliimaleppega jätkub kindlasti ka 2022. aastal.

Tegime taaskord ettepaneku vähendada tööandjate halduskoormust seoses töötasu arestimisaktide täitmisega

Koda pöördus 2021. aastal nii riigikogu kui ka justiitsministeeriumi poole palvega lahendada ettevõtjate mure seoses töötasude arestimisaktide täitmisega. Probleem puudutab kümneid tuhandeid tööandjaid, kellele kohtutäiturid saadavad võlgnike palga arestimise akte. Aktide täitmine on tööandja jaoks keeruline ja aeganõudev lisatöö. Olukorra parandamiseks tegime ettepaneku muuta seadust selliselt, et edaspidi peab tööandja esitama kohtutäiturile vaid info selle kohta, millisele kontole kantakse töötaja töötasu. Selle info abil saab kohtutäitur ise tegeleda konkreetse kontoga. Koja ettepanekut ei võetud arvesse ja seega jäi see probleem lahendamata ka 2021. aastal.

Riik ei peaks oma tuumikülesannete täitmise eest koguma ettevõtjatelt täiendavat tasu

Olime tugevalt vastu konkurentsiseaduse muudatustele, mille kohaselt peavad teatud monopoolsed ettevõtjad maksma kord aastas konkurentsiametile järelevalvetasu. Muudatus mõjutab kõiki ettevõtjaid, sest monopoolsetel ettevõtjatel on lubatud järelevalvetasu lülitada lõpptarbijale osutatavate teenuste hinda. Andsime riigile teada, et ka edaspidi tuleb riigi tuumikfunktsioone, sh järelevalve teostamist rahastada riigieelarvest, mitte uute tasude kehtestamise abil. Riigikogu ei võtnud koja kriitikat kuulda ning konkurentsiseaduse muudatused jõustusid 2022. aasta 1. jaanuaril.

Seisime selle eest, et seadus ei võimaldaks väikesel grupil töötajatel ja tööandjatel laiendada kollektiivlepingu tingimusi kogu sektorile

Riik võttis arvesse mitmeid koja ettepanekuid, et muuta rangemaks esinduskriteeriume nende ametiühingute ja tööandjate liitude osas, kel on lubatud kollektiivlepingu tingimusi laiendada. Algselt soovis sotsiaalministeerium kehtestada esindatuse nõude üksnes tööandjate liidule, kuid koja ettepanekul kehtestati esinduskriteerium ka ametiühingule. Ministeerium tõstis koja ettepanekul kaks korda kõrgemaks ka tööandjate liidu esinduskriteeriumit. Kollektiivlepingu seaduse muudatused jõustusid 2021. aasta 22. novembril.

Tegime ettepaneku luua vabatahtlik tervisefond

Märtsis pöördusime rahandusministeeriumi poole ettepanekuga luua vabatahtlik tervisefond ehk ravi kogumiskonto, kuhu inimene või tema tööandja saaks koguda raha ning vajaduse korral saaks töötaja seda raha kasutada raviteenuste eest tasumiseks. Tervisefondi loomine oleks töötaja jaoks täiendav võimalus katta ootamatu tervisemurega kaasnenud kulud ning see oleks lisarahastus meie tervishoiusüsteemile. Tinglikult võiks sellist fondi võrrelda ka pensioni kolmanda sambaga. Rahandusministeerium ei pidanud tervisefondi loomist vajalikuks.

Olime plastpakendijäätmetele saastetasu kehtestamise vastu

Koda oli koos mitme erialaliiduga tugevalt vastu keskkonnaministeeriumi ettepanekule kehtestada ringluses võtmata plastpakendijäätmetele saastetasu 370 eurot tonni kohta. Saastetasu kehtestamine suurendaks motivatsiooni jätta plastpakendite kogus deklareerimata ning seeläbi suureneks ebaaus konkurents. Uue tasu üle on keeruline teostada ka järelevalvet. Lisaks tekib uue tasu kehtestamisel topeltnmaksustamise risk. 2021. aasta lõpuks ei olnud teada, kas keskkonnaministeerium loobub oma ideest või mitte.

Tööturuteenused ja -toetused peavad motiveerima senisest rohkem tööle minemist

2021. aasta sügisel tuli sotsiaalministeerium välja ideega korrastada tööturuteenuste ja -toetuste pakkumise reegleid, et tagada tulevikus süsteemi suurem paindlikkus ning reageerida kiiresti tööturu muutustele ja sihtrühmade vajadustele. Koda andis ministeeriumile teada, et regulatsioonide muutmine võib teatud osas olla vajalik, kuid täna on tööhõive kõige suuremaks väljakutseks motiveerida inimesi tulema tööturule ning seda ei saa teha ainult läbi regulatsioonide muutmise. Oleme saanud ettevõtelt tagasisidet, et töötud ei ole nõus tööle minema, sest neile makstavad töötuhüvitised ei motiveeri kiiret tööle naasmist. Arvestades, et paljudes valdkondades ja regioonides on Eestis tööjõupuudus, siis see on oluline probleem, millega tuleb tegeleda ning sellele oleks mõistlik leida ka lahendus sama seaduseelnõu raamistikus. Eelnõu valmib 2022. aastal.

Koda oli vastu müügipakendi ringlusevõtu sihtarvu kehtestamisele

Olime koos mitme erialaliiduga vastu müügipakendile ringlusevõtu sihtarvu kehtestamisele, sest riigil on keeruline teostada järelevalvet selle nõude üle ning lisaks tooks muudatus kaasa põhjendamatult suure kulu ausatele pakendiettevõtjatele. Riik võttis meie kriitikat kuulda ja loobus sihtarvu kehtestamisest.

Rikkumisest teavitaja kaitse seaduse eelnõusse jõudis mitu koja ettepanekut

Justiitsministeerium võttis arvesse mitmeid koja ettepanekuid seoses rikkumisest teavitaja kaitse seaduse eelnõuga, mida tuntakse ka vilepuhujate kaitse seadusena. Näiteks oli algset eelnõus kirjas, et nii asutusesiseseks kui -väliseks teavituskanaliks võib olla üksnes elektronpostiaadress, telefoninumber, tavapostkast või vahetu kohtumine. Koda tegi ettepaneku lubada teavituskanalina kasutada ka muid lahendusi, näiteks veebiplatvormi. Ministeerium arvestas koja ettepanekuga ning muutis sõnastuse tehnoloogianeutraalseks. Koda ettepanekul on eelnõusse jõudnud ka punkt, mis lubab kontserni kuuluvatel ettevõtetel jagada või ühiselt hallata sisemisi teavituskanaleid. Varasemalt oli eelnõus kirjas, et teavituskanaleid võivad jagada üksnes need ettevõtted, kus on kuni 249 töötajat, kuid kontsernide osas puudus erisus. Koda palvel on ministeerium paremini selgitanud, millistel juhtudel kaitseb uus seadus rikkumisest teavitajat ja millistel juhtudel mitte. Uus seadus jõustub eelnõu kohaselt 2022. aasta 1. juunil.

Seisime vastu bürokraatia suurendamisele

Koda oli vastu mitmetele algatustele, mis tooksid ettevõtetele suurema halduskoormuse ja kulude kasvu, kuid ei aita olukorda paremaks teha. Näiteks andsime sotsiaalministeeriumile teada, et Eesti ei peaks toetama Euroopa Liidu palkade läbipaistvuse direktiivi, mille kohaselt lisanduvad tööandjatele mitmed kohustused, näiteks tuleb välja töötada karjäärieeskirjad ning suurtele ettevõtetele lisandub uus aruandluskohustus. Koda tõi välja, et direktiivi kehtestamine ei aita vähendada soolist palgalõhet, kuid suurendab seejuures oluliselt Eesti ettevõtete halduskoormust.

Koda ei toetanud ka Euroopa Komisjoni algatust, mis laiendab nende ettevõtjate hulka, kes peavad oma tegevusaruandes kirjeldama kestlikkusega seonduvaid asjaolusid, näiteks oma tegevusega kaasnevaid keskkonna ja sotsiaalseid mõjusid, inimressursi juhtimist, inimõiguste järgimist, korrupsioonivastast võitlust. Mõistame vajadust lahendada kestlikkusega seotud probleeme, kuid kahtlesime selles, kas ettevõtjate halduskoormuse järjepidev tõstmine mitmetes erinevates valdkondades on selleks kõige mõistlikum ja eesmärgipärasem meede.

Tarbijavaidluste lahendamine ei tohi muutuda kauplejale tasuliseks

Kui täna on kauplejate ja tarbijate vaheliste vaidluste lahendamine tarbijavaidluste komisjonis tasuta, siis edaspidi võib see muutuda tasuliseks. Nimelt on majandus- ja kommunikatsiooniministerium koostanud eelnõu, mis paneb kauplejale kohustuse tasuda riigile kuni 150 euro suurune menetlustasu, kui tarbijavaidluste komisjon rahuldab tarbija nõude kaupleja vastu. Koda andis ministeriumile teada, et ettevõtjad on sellele muudatusele vastu. Näeme muudatustes ohtu, et see võib suurendada pahatahtlike kaebuste esitamist komisjonile ning sundida kauplejaid rahuldama kõiki väiksesummalisi tarbija kaebusi. 2021. aasta lõpus polnud teada, kas ministerium loobub kauplejale tasu kehtestamisest või mitte.

Esitasime ettepanekuid riigihangete seaduse osas

Riik saatis aprillis kooskõlastamisele riigihangete ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, mis näeb ette mitmeid uuendusi riigihangete valdkonnas. Näiteks on plaanis laiendada ärisaladuse põhjendamise regulatsiooni kõikidele riigihangetele, mitte ainult hankemenetlusele. Toetasime mitmeid plaanitavaid muudatusi ning tegime ka ettepanekuid, et seadust paremaks muuta. 2021. aasta lõpuks oli eelnõu jõudnud riigikogu menetlusse.

Äriregistri andmed tuleb teha tasuta kättesaadavaks

Koda pöördus eelmisel aastal korduvalt riigi poole ettepanekuga teha äriregistris sisalduvad andmed ettevõtetele tasuta kättesaadavaks võimalikult kiiresti. Selline muudatus võimaldab ettevõtetel lihtsamalt ja odavamalt täita seadusejärgseid, näiteks rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadusest tulenevaid kohustusi. Lisaks võimaldab muudatus senisest odavamalt ja lihtsamalt kontrollida tehingupartneri tausta. Riik lubas äriühingute ja äriühingute omandisuhetega seotud andmed teha masinloetaval kujul kõigile tasuta kättesaadavaks esimesel võimalusel, kuid on küsitav, kas see juhtub juba 2022. aastal.

Koda oli vastu mitmele ebamõistlikule pakendiseaduse muudatusele

Eelnõus oli näiteks kirjas, et toit, mis on mõeldud kohe tarbimiseks ja mis ei vaja töötlemist, tuleb alates 2026. aastast pakendada korduskasutuspakendis. See tähendab, et näiteks kalakonserv, kohuke või juust oleksid pidanud paari aasta pärast olema korduskasutuspakendis. Olime sellele muudatusele vastu, sest see kohustus oleks laienenud liiga paljudele toitudele ning täna puudub ka vastav tehnoloogia. Lisaks võib korduskasutuspakendi nõue minna vastuollu kaupade vaba liikumise põhimõttega. Koda oli tugevalt vastu ka ettepanekule kehtestada ühekordsetele toidupakenditele 50-sendine müügihind. Kui algselt pidi riigikogu selle eelnõu vastu võtma 2021. aastal, siis koja ja mitmete teiste erialaliitude vastuseisu tõttu on eelnõu menetlus pooleli ning arutelu jätkub 2022. aastal.

Ettevõtjatel tekkis võimalus jagada oma maksukäitumise hinnangut tehingupartneriga

Koja toetusel löi maksu- ja tolliamet 2021. aasta septembris ettevõtjatele võimaluse jagada soovi korral äripartneritega oma maksukäitumise hinnangut, mis näitab, kuidas ettevõtja paistab maksu- ja tolliametile. Ettevõtja saab ise otsustada, kas ja millistele isikutele peab maksu- ja tolliamet võimaldama juurdepääsu ettevõtja maksukäitumise hinnangutele. Varasemalt oli maksu- ja tolliametil lubatud sellist hinnangut jagada üksnes ettevõtjaga, kelle kohta on hinnang koostatud.

Majandusaasta aruande õigeaegselt esitamata jätmine peab olema paremini nähtav

Koda tegi justiitsministeeriumile ettepaneku tuua edaspidi e-äriregistris paremini esile, et äriühing ei ole esitanud majandusaasta aruannet õigeaegselt. Vastav teave võiks olla e-äriregistris nähtav sarnaselt esitamata deklaratsioonide ja maksuvõla infoga. Ministeerium andis kojale teada, et vastav muudatus tehakse e-äriregistris lähiajal.

Tegime mitmeid ettepanekuid koroonakriisi leevendamiseks

Jaнварis pöördusime koos Soome kojaga Eesti ja Soome valituste poole, et riigid leevendaksid plaanitavaid piiranguid seoses reisimisega. Kuigi kodade ühispoordumist ei võetud arvesse, algatasime dialoogi, näiteks meie ettepanekut arutasid ka mõlema riigi peaministrid oma esimesel kohtumisel. Märtsis pöördusime sotsiaalministeeriumi poole sooviga võimaldada töötajate vaktsineerimist ka töökohal. Selline võimalus loodi, kuid loodetust oluliselt hiljem. Aprillis esitasime mitmeid muudatusettepanekuid valitsuse kava kohta, mis annab nii üksikisikule, ettevõtjale kui ka riigile käitumissuunised koroonaviiruse leviku piiramiseks vastavalt riskitasemele ning annab ülevaate nii lühi- kui ka pikaajalistest tegevustest seoses koroonakriisi lahendamiseks.

Tegime ettepaneku, et kutsehaiguste uurimisel peab töötervishoiuarst suhtlema rohkem tööandjaga

Sotsiaalministeerium võttis arvesse koja varasemat ettepanekut ning lisis eelnõusse põhimõtte, et seaduses peab olema selgelt kirjas, et kutsehaiguse diagnoosimisel peab töötervishoiuarst suhtlema ka tööandjaga. Praegune seaduse sõnastus võimaldab töötervishoiuarstil tuvastada põhjusliku seose kutsehaiguse ja töökeskkonna vahel pelgalt dokumentide ja töötaja öeldu põhjal. Eelnõuga lisandub töötervishoiuarstile ka kohustus vajadusel külastada kutsehaiguse uurimisel töökeskkonda. Samuti on kiiduväärt, et eelnõus on selgelt kirjas, et töötervishoiuarst peab vestlema ka töötajaga ja vajaduse korral küsima töötajalt täiendavaid terviseandmeid. Muudatused jõustuvad eelnõu kohaselt 2022. aasta 1. septembril.

Ajatatud maksuvõla intressimäär võiks saada ka 2022. aastal vähendada

Koda pöördus 2021. aasta detsembris rahandusministeeriumi poole ettepanekuga pikendada kuni 2022. aasta lõpuni maksu- ja tolliameti õigust vähendada maksuvõla tasumise ajatamisel intressimäär kuni 100 protsenti ajatamise otsuse vastuvõtmise päevast arvates. Muudatus aitaks osadel sektoritel, näiteks majutus- ja toitlustussektoril, ületada majandusraskusi. 2021. aasta lõpus ei olnud veel teada, kas riik võtab arvesse koja ettepanekut.

Tarbijakrediidi reegleid ei peaks kehtestama tasuta järeilmaksule

Koda andis justiitsministeeriumile teada, et Eesti ei peaks toetama tarbijakrediidi direktiivi muudatust, mille kohaselt hakkavad tarbijakrediidi direktiivi reeglid kehtima ka sellistele lepingutele, mille puhul antakse krediiti ilma intressita ega nõuta muude tasude maksmist. Selle järgi peaks direktiivi nõudeid täitma näiteks kaupleja, kes lubab tarbijal diivanit osta järeilmaksuga, võtmata selle eest lisatasu. Muudatuse tulemusel võivad sellisele kauplejale lisanduda näiteks tegevusloa taotlemise kohustus, töötajate pädevuse nõuded ja krediidi kohta lepingueelse teabe esitamise nõue. Kojas hinnangul ei ole mõistlik selliseid kauplejaid võrdsustada krediidiandjaga.

Koda ei toetanud riikliku kvaliteedihindamise süsteemi loomist täienduskoolitusasutustele 2021. aasta kevadel tuli haridus- ja teadusministeerium välja ideega töötada välja kvaliteedi hindamise instrument, millega sõeluda täienduskoolituse pakujate seast välja need, kes suudavad tagada aktsepteeritavat kvaliteeti. Koda on vastu riikliku kvaliteedihindamise süsteemi loomisele täienduskoolitusasutustele, sest sellega kaasneb ebamõistlikult suur halduskoormus ja kulu nii avalikule sektorile kui koolitusasutustele, kuid samas ei taga see lahendus automaatselt kvaliteetset täienduskoolitust. Lisaks kaasneb oht, et muudatusega piiratakse ebamõistlikult täienduskoolituste pakumise turgu. Eelnõu menetlus jätkub 2022. aastal.

Iga ohtliku kemikaali kohta ei pea hankima ohutuskaarti

Koja ettepanekul lisati 2021. aasta mais õigusakti need juhud, millal tööandja ei pea hankima ohtliku kemikaali ohutuskaarti. Ohtlikuks kemikaaliks loetakse ka näiteks nõudepesuvahendit, pesukapsleid ja muud tavakauplusest kõigile kättesaadavat kodukeemiat. Enam ei pea ohutuskaarti hankima, kui tegemist on üldsusele pakutava või müüdava ohtliku kemikaaliga või kui ohtlik kemikaal on varustatud piisava teabega, et tööandja saaks rakendada asjakohaseid meetmeid riskide maandamiseks.

Tegime 22 ettepanekut ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse eelnõu muutmiseks

Koda esitas koos mitme erialaliiduga keskkonnaministeeriumile mitmeid ettepanekuid eelnõu muutmiseks. Ettepanekud puudutasid näiteks ohtlike ainete ja muude saasteainete juhtimist kanalisatsiooni, piirnõrmi ületava reostuse tasu arvestamist, tarbija teavitamist kontrollproovidest ja joogivee- ning reoveekäitlusrajatiste töö eest vastutavale isikule esitatavaid nõudeid. Keskkonnaministeerium võttis arvesse mitmeid ettepanekuid. Eelnõu menetlus jätkub 2022. aastal.

Taasterahastust antavate toetuste üldtingimused muutusid koja ettepanekul ettevõtjasõbralikumaks

Rahandusministeerium võttis arvesse koja kõige olulisemaid ettepanekuid määruse eelnõu kohta, mis paneb paika Euroopa Liidult saadava taaste- ja vastupidavusrahastuse alusel makstavate toetuste (ca 900 miljonit eurot) andmise üldtingimused. Näiteks oli eelnõu esialgses versioonis kirjas, et kui riik loobub taastekavas kokku lepitud reformi või investeeringu elluviimisest, siis nõuab riik ettevõtja projektile eraldatud toetuse tagasi. Seega oleks ettevõtja pidanud toetuse tagasi maksma ka juhul, kui ta ei oleks rikkunud ühtegi temaga seotud toetuse saamise tingimust. Koja ettepanekul jättis rahandusministeerium selle punkti määrusest välja.

Platvormi vahendusel teenust osutavat inimest ei tuleks käsitleda töötajana

Kaubanduskoda andis sotsiaalministeeriumile teada, et Eesti ei peaks toetama Euroopa Liidu direktiivi, mis muudab platvormide vahendusel teenuseid osutavate inimeste lepingud töölepinguteks. Direktiiv ei ole vajalik, sest Eestis on juba täna olemas toimiv regulatsioon, mille alusel hinnata, kas platvormi kaudu teenust osutav inimene teeb tööd töölepingu alusel või osutab teenust võlaõigusliku lepingu alusel. Lisaks ei ole meile teadaolevalt täna suuri probleeme platvormi kaudu teenust osutavate inimeste sotsiaalsete tagatistega, sest paljudel juhtudel osutatakse teenust põhitöö kõrvalt või teenuse osutamise eest saadav tasu on piisav, et saada endale ravikindlustus. Seetõttu toob direktiiv toob kaasa ülereguleerimise ning vähendab

ebamõistlikult platvormitöö paindlikkust. 2021. aasta lõpuks ei olnud Eesti kujundanud oma seisukohta direktiivi osas.

Õigusloome tuleb muuta läbipaistvamaks

Tegime riigile mitmeid ettepanekuid, et muuta lobitöö tegemine ausamaks ning tõsta kogu seadusloome protsessi läbipaistvust ja selgust. Näiteks tegime ettepaneku, et kui õigusaktis tehakse muudatus mõne huvigrupi ettepanekul, siis tuleb vähemalt seletuskirjas selgelt välja tuua, milline huvigrupp vastava ettepaneku tegi. See põhimõte peaks kehtima igal juhul sõltumata sellest, kas huvigrupp tegi ettepaneku suuliselt mõnel kohtumisel või saadeti ettepanek kirjalikult.

Juristid andsid nõu ligi 170 ettevõttele

Kaubanduskoja liikmed kasutasid 2021. aastal aktiivselt meie juristide teenuseid. Juristid nõustasid liikmeid kõikides olulisemates valdkondades, millega ettevõtted oma igapäeva tegemistes kokku puutuvad (nt lepingud, tööõigus, riigihanked). Jätkuvalt pakkusid ettevõtjatele suurt huvi lepingutega seotud konsultatsioonid. Aitasime ettevõtetal koostada erinevat liiki lepinguid (peamiselt müügi- ja töövõtulepinguid), viia sisse lepingumuudatusi ning viisime läbi lepingute analüüse.

KAUBANDUSKOJA ARBITRAAŽIKOHUS

Vahekohus ehk arbitraaž on alternatiivne vaidluste lahendamise vorm, milles õigusliku vaidluse osapooled annavad oma seisukohad sõltumatule kolmandale osapoolle otsustamiseks. Kas teadsite, et termin „Arbitraaž“ on samuti väärtpaberite või kauba samaaegne ostmine ja müümine erinevatel turgudel eesmärgiga teenida riskivaba kasumit turuhindade erinevuselt? Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Arbitraažikohus tegutseb alalise vahekohtuna Eestis alates aastast 1992.

Arbitraažikohtu asjaajamist korraldab Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja Arbitraažikohtu tööd juhib seitsmeliikmeline Arbitraažikohtu nõukogu, kelle liikmed nimetab kolmeks aastaks Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Juhatus. Vastavalt Arbitraažikohtu reglemendile lahendab vahekohus eraõigussuhetest, sealhulgas ka väliskaubandus- ja muudest rahvusvahelistest majandussuhetest tulenevaid vaidlusi, hagihinnaga alates 1000 eurot. Praktikas on olnud vaidlused alates mõnest tuhandest eurost kuni kümnete miljoniteni.

Arbitraažikohtu otsus on lõplik ja edasikaebamisele ei kuulu. Alaliselt tegutsevate vahekohtute lahendid on rahvusvaheliselt tunnustatud neis riikides, kes on ratifitseerinud 10.06.1958 a. New Yorgi "Välisriigi vahekohtu otsuste tunnustamise ja täitmise konventsiooni". Arbitraažikohtu otsuse tühistamine toimub üksnes seaduses sätestatud erandjuhtumitel.

- 2021. aastal laekus arbitraažikohtule 15 hagiavaldust (sh vastuhagi). Seitsme asja menetlus lõppes vahekohtule üleandmata, kuna pooled sõlmisid kohtuvälise kokkuleppe, kolmes asjas lõpetati menetlus kostjapoolse kohtualluvusega mittenõustumisel. Vaidlus on 2 asjas edukalt lõpetatud ning 4 asjas moodustatud ja vahekohtule üleantud. Ühes asjas soovis hageja asja kiirmenetluses läbivaatamist.

- Seitsmel korral 2021. aastal laekunud asjadest oli vähemalt üks pooltest väljastpoolt Eestit. Meil on hea meel, et Eesti ettevõtted meid usaldavad ning valivad võimalike vaidluste lahendamiseks.
- Rahvusvahelistes vaidlustes olid osapoolteks äriühingud Küprosel, Valgevenest, Saksamaalt, Lätist ja Venemaalt.
- Põhiliselt on vaidluste põhjuseks ja objektiks lepingud. Teemad olid üsna erinevad: ostu-, müügi- ja tarnelepingud, õigusabi osutamise, laeva tehnilise haldamise, nõude loovutamise, üüri-, töövõtu-, riigihanke- ja aktsialepingud ning nõuded ruumide valduse üleandmise kohta. Muuhulgas esitati Arbitraažikohtule ka mitu hagi tagamise avaldust, mis said rahuldatud vastavasisuliste Harju Maakohtu määruste alusel. Üks hagi tagamise avaldus oli Harju Maakohtu poolt rahuldamata jäetud.
- 2021. a. toimusid paljud istungid kas hübriid- või *online* vormis. Aastast 2020 on see juba tavapärase.

KAUBANDUSKOJA ESINDAJA EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEES

Koda osaleb jätkuvalt ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (EMSK) töös. EMSK on Brüsselis asuv, EL aluslepingutega loodud konsultatiivorgan, kuhu kuuluvad kõikide liikmesriikide tööandjate, töötajate ja muude MTÜde esindajad. Koja esindajaks EMSKis on Reet Teder. 2021 oli EMSK'i töö peamiseks suureks mõjutajaks COVID-19 pandeemia. Selle tulemusena olid koosolekud hübriidvormis, palju tehti kaugtööd, üritused, seminarid, konverentsid ja missioonid toimusid aga peamiselt ekraani vahendusel. Samal ajal aga töö hulk – EMSK poolt analüüsitud Euroopa Komisjoni, Parlamendi jm institutsioonide erinevate õigusaktide ja poliitikadokumentide eelnõude arv kasvas. Aasta jooksul esitas EMSK ca 200 arvamust ja teabearuannet.

Ettevõtjate huvide esindajana kuulub Reet Teder EMSK tööandjate rühma ja on aktiivselt tegev kolme erineva sektiooni töös: INT (siseturg, tarbijakaitse), ECO (makromajandus, maksupoliitika) ja TEN (transport, energia, infrastruktuur). Samuti, arvestades, et valdav enamus Eesti ettevõtetest ning koja liikmetest on väikese ja keskmise suurusega ettevõtted (VKE-d), tegutseb Reet Teder EMSKi VKE-de kategoorias. Lisaks kuulub Reet Teder veel EMSKi digitaalse ja ühtse turu seireüksuse koosseisu. Teemade ulatus, millega töötada tuli, oli lai ja sõltus peamiselt Euroopa Komisjoni poolt tulnud sisenditest. Suurima tähelepanu all olid kõik rohepöörde, kliimapaketi ja digiüleminekuga seonduv, aga ka muudatused maksupoliitikas ja võitlus rahapesuga. Reet Tederi peamiste saavutustena võib nimetada edukat VKEde huvide kaitsmist Tarbijakrediidi direktiivi ettepaneku juures; maksupoliitikas liikmesriikide otsustusõiguse jätkuvat kaitsmist ning panust rahapesu vastase võitluse regulatsioonidesse. Kokku esitas Reet Teder nii ainuisikuliselt kui koos nõ liitlastega rohkem kui 30 erinevat muudatusettepanekut erinevate EMSKi arvamuste kohta, milledest enamik võeti ka arvesse. Järjepidevalt tutvustas Reet Teder EL teemasid ka kaubanduskoja väljaannetes. Kogemuslik õppetund aastast 2021 – kaugelt on täiesti võimalik tööd teha, aga kui tahta ka tulemust, on parem ise realselt kohal olla.

KAUBANDUSKODA HARIDUSPOLIITIKA KUJUNDAJANA

2021. aastal toimus kaubanduskoja eestvedamisel neljandat korda üle-eestiliselt algatus „Tööle kaasa!“. Algatus pidi rinda pistma tekkinud tervisekriisiga ning seetõttu loodi uued materjalid ning ka juhendid algatuses digitaalseks osalemiseks. Hoolimata tervisekriisi suurest mõjust oli ettevõtjate tagasiside positiivne ning erinevate ettevõtjate/organisatsioonide osalus näitab, et paljud tööandjad peavad koolidega koostööd oluliseks ning hindavad kõrgelt võimalust tutvustada õpilastele enda tegevusvaldkonda. Algatus oli suunatud 1.-9. klasside õpilastele ja selle raames avasid Eesti ettevõtted vähemalt üheks päevaks ukсед oma töötajate lastele, loomaks neile koostöös koolide ja lapsevanematega paremaid ja mitmekülgsemaid võimalusi tööeluga tutvumiseks. Algatuse elluviimisel olid kaubanduskoja koostööpartneriteks Haridus- ja Teadusministeerium, Haridus- ja Noorteameti, Eesti Töötukassa ning Eesti Karjäärinõustajate Ühing.

Kaubanduskoda panustas 2021. aastal jätkuvalt ettevõtlusõppe programmi Edu ja Tegu. See on Haridus- ja Teadusministeeriumi eestvedamisel elluviidav üle-eestiline programm, mille eesmärk on arendada ettevõtlusõpet kõigil haridustasemetel ning süvendada ettevõtlikku mõtteviisi.

Programmi raames oleme kaasanud mitmetesse tegevustestesse ettevõtjaid, et muuta haridust ja ettevõtlusõpet praktilisemaks ning suunata koole ja ettevõtteid suuremale koostööle. Kaubanduskoja ettevõtlusõppe programmi Edu ja Tegu ning Eesti Teadusagentuuri koostöös viidi ellu veebikeskkonnas toimunud koolide ja ettevõtete koostööseminarid, kus osales kokku ligi 100 ettevõtete ja koolide esindajat. Seminaridel jagati kogemuslugusid, mida Eesti koolide ja ettevõtete koostöös juba tehtud on ja praktilises töötoas arutati, milliseid koostöövorme ja võimalusi pakub virtuaalmaailm. Sellised virtuaalsed lahendused tulevad kasuks siis, kui tervisekaitse-õuetest tulenevalt või muudel põhjustel pole koolil ja ettevõttel võimalik kohtumiste vormis koostööd ellu viia.

KAUBANDUSKOJA LIIKMETELE PAKUTAVAD TEENUSED

Eesti Kaubandus- ja Tööstuskoja teenused jagunevad:

- Äriviitide korraldamine ja delegatsioonide vastuvõtmine;
- info- ja partnerteenused Enterprise Europe Network abil (sh hangete monitooring);
- väliskaubandusteenused;
- koolitused, seminarid ja teised üritused;
- ekspordi- ja väliskaubandusalane nõustamine;
- rahvusvahelised projektid;
- teenused valdkondlike projektide toel (nagu loomemajanduse arendamine või keskkonna- ja energianõustamised);
- muud teenused (reklaam, ruumide rent jne).

Äriviidid ja -delegatsioonid ning B2B kohtumised

Aasta oli visiitide vaates keeruline, sest COVID-19 pandeemia tõttu olid mitmetes riikides reisi piirangud ning ka kõrgetasemelisi visiite ei olnud valmis vastu võtma. Küll aga ei tähenda pandeemia, et asjad poleks võimalikud. Kui on tahe, leiduvad ka võimalused!

2021. aastal viisime läbi arengukoostöö projekti raames ühe kõrgetasemelise ärivisiidi Eesti Vabariigi Presidendi Kersti Kaljulaidi juhtimisel Keeniasse. Sama projekti raames korraldasime ärivisiidi Ukrainasse. Lisaks korraldasime koostöös Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametiga (PRIA) kontaktreisi toidusektori ettevõtetele Saksamaale.

Virtuaalsed visiidid, mis juba 2020. aastal asendasid füüsiliselt toimuvaid äri- ja B2B kohtumisi, on tulnud, et jääda. Virtuaalseid visiite korraldasime 2021. aastal erinevate partneritega sõna otseses mõttes igast maailma otsas. Ettevõtjad said arengukoostöö projekti raames osaleda Iraani, Ukraina, Kasahstani, Brasiilia ning Antigua ja Barbuda virtuaalsetel visiitidel.

Lisaks võtsime vastu äridelegatsioonid Slovakiast, Tšehhist ja Gruusiast.

Enterprise Europe Network raames osutatavad kontaktteenused

Euroopa Komisjoni (COSME, Horizon 2020), Eesti 5 partneri ja EASi poolt kaasrahastatud Enterprise Europe Networki (EEN) tegevus jätkus ka 2021. aastal. Võrgustikul, kus on üle 600 partneri üle maailma, on võimalus Eesti ettevõtjatele sihtturu infot ja koostööpartnereid leida soovitud välisriigis. 2021. aastal sai vahendatud konkreetseid kontakte 66-le Eesti ettevõttele. Lisaks toimusid B2B kohtumised eri sihtriikides, kus kohalikel ettevõtetel oli võimalus osaleda. 2021. aastal osalesid 49 Eesti ettevõtet kokku 21 erineval B2B kohtumise üritusel. Aasta jooksul sõlmiti 12 koostöölepet erineva Eesti ja välisettevõtte vahel.

Väliskaubandus

Väljastatud päritolusertifikaatide arv jätkas kasvu ka 2021. aastal. Väljastasime kokku 23 068 sertifikaati, mis on viimase 10 aasta kõrgeim tulemus. Jätkuvalt on enim sertifikaate väljastatud Venemaale, Ukrainasse, Hiinasse, Valgevenesse ja Türgi. 2021. aastal jätkus ka ATA Carnet kaubamärkmike kasutus. Tulenevalt liikumispiirangutest ning füüsiliste kohtumiste ja erialaste sündmuste olulisest kahanemistest, vähenes väljastatud kaubamärkmike arv – neid oli 80. Baltikumi esimene päikese jõul töötav auto (6 Eesti Ülikooli tudengite koostöö <https://solaride.ee/>) käis ATA-ga Marokos võistlustel. Oleme partnerid Välisministeeriumile ja Euroopa Komisjonile väliskaubandusalastes küsimustes.

Koolitused, seminarid ja teised üritused

2021. aastal korraldasime 74 sündmust, kus osalejaid oli 2366. Paljud neist üritustest toimusid kas 100% virtuaalsetena või hübriidüritustena, s.o. osalejal oli võimalus osaleda kas füüsilises ruumis või virtuaalselt.

Muuhulgas:

- koostöös Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusega ja Swedbankiga viisime läbi "Made in Estonia 2021" ekspordikonverentsi;
- koostöös Work in Estoniaga korraldamise veebikonverentsi välisvärbamise hetkeolukorrast;
- koostöös Kanada Saatkonnaga Eestis, Hollandi Saatkonnaga Eestis, Eesti Personalijuhtide Ühinguga (PARE) ja Mitmekesisuse Kokkuleppega viisime läbi mitmekesisuse inspiratsiooniürituse, kus Pecha Kucha formaadis lahkasid esinejad eri tahke mitmekesisuse vaatest;

- jätkasime koostööd Toiduliiduga, kellega korraldasime toidusektori tootearendajatele kaks tootearendusele keskenduvat virtuaalkoolitust ning viisime läbi virtuaalsed kohtumised;
- väliseksperdi kaasamise teenuse raames tegime koostööd Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusega. Teenus andis võimaluse kohalikel ettevõtetel kaasata turuekspert sisenemaks eri turgudele. Olime partneriks Euroopa, USA ja Aasia turgudele ekspertide leidmisel ning projektijuhtimisel.
- toimusid erinevad seminarid uutest regulatsioonidest finants- ja raamatupidamisvaldkonnas, juhatuse liikmete kohustustest ja paljudel teistel aktuaalsetel teemadel.
- koostöös Tallinna Strateegiakeskusega korraldasime ühe koolitussarja *hospitality* sektorile ja teise brändingu teemadel.
- koostöös Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusega korraldasime erinevaid koolitusi Eesti ühisstendil osalevatele ettevõtetele.

Ekspordi ja väliskaubandusalane nõustamine

Eksportialane nõustamine on olnud abiks nii alustavale kui kogunud eksportöörile. Paljud neist keskendusid muutunud eksporditööle: kuidas leida kontakte kui füüsilisi sündmusi nagu sektoripõhised messid ja valdkondlikud konverentsid ei toimu. Nõustamisel saime tutvustada ka Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse poolt välja toodud väliseksperdi kaasamise teenust, kus olime üheks partneriks. Raskel ajal väliseksperdi kaasamiseks riigilt finantstoe saamine on kindlasti abiks. Edulugusid on teenusekasutajatest välja sirgunud mitmeid. Välja saab tuua nii Tanel Veenre ehtebrändi TVJ sisenemise Hiina turule kui limonaaditootja Öun Drinks sisenemise Rootsi turule.

Väliskaubandusalast nõustamist on kaubanduskoja töötajad oma klientidele pakkunud aastaid. Eksportöörid, kelle kaubad jõuavad kolmandatesse riikidesse, kinnitavad kui ühest suust, et see on oluliselt lihtsustanud nende tööd ja kiirendanud vajalike protseduuridega hakkamasaamist. Eriti hinnatud on nõustamine nende seas, kel väliskaubandusdokumentidega eelnevat kokkupuudet ei ole olnud. Kui inimeste liikumine oli sel aastal piirideüleselt endiselt raskendatud, siis kaubad liikusid. Palju oli spetsiifilisi eksportööride küsimusi, kel pikaajalised koostöösuhted partneritega Suurbritanniast.

Rahvusvahelised projektid

Läbi aastate on Eesti Kaubandus-Tööstuskoda osalenud erinevates rahvusvahelistes projektides. 2021. aastal osalesime 11 projektis, millede suund ja fookus väga erinevad.

Projektid olid järgmised:

- Novembris 2020 käivitus uus arengukoostööprojekt „Arenguriikide majanduse ja heaolu edendamine läbi ettevõtlussuhete arendamise“, mida rahastas Välisministeerium. Projekti põhieesmärk on jagada kogemusi valitud arenguriikide ettevõtlusringkondadega ning toetada seeläbi nende arengut. Projekt koosneb kahest peamisest osast: arenguriikide delegatsioonide võõrustamine Eestis ja visiidid arenguriikidesse. Projekti eesmärgiks on aidata arenguriikidel luua ärisuhteid Eesti ettevõtetega ja vastupidi. See panustab otseselt arenguriikide uuendusplaanidesse ning aitab neil õppida Eesti riigi kiirest tehnoloogilisest arengust. Projekti käigus korraldasime valitud arenguriikidesse

8 visiiti/ärifoorumit, mille käigus tutvustasime Eesti majanduskeskkonda ja parimaid praktikaid ning arendasime koostööd nii ettevõtluse kui ka riigi tasandil. COVID-19 leviku tõttu toimusid osad ärifoorumid ja visiidid online-keskkonnas. Projekti raames korraldatud väljaminevad visiidid: 7.-11. septembril riigivisiit Keeniasse, 12.-14. oktoobril visiit Ukrainasse ning 26. mail Eesti-Kasahhi ärifoorum. 4.-6. oktoobril 2021 viisime Eestis läbi programmi Gruusia äridelegatsioonile. Programm sisaldas ka Gruusia-Eesti ärifoorumit. Lisaks korraldasime 4 virtuaalset visiiti koos ärifoorumiga: 7. aprillil Eesti-Iraani ärifoorumit, 22. aprillil Eesti-Ukraina ärifoorumit, 11. mail Brasiilia ärifoorumit ja 31. mail Antigua ja Barbuda-Eesti virtuaalvisiidi. Projekt lõppes oktoobris 2021.

- Juulis 2021 sai alguse Euroopa Komisjoni poolt rahastatav pilootprojekt GOOSE riigihangete kaudu väikese ja keskmise suurusega ettevõtete (VKE) aitamine kolmandate riikide turgudele. Projekti jooksul pakutakse ettevõtetele ekspertide koostatud strateegiaid, tööriistu, nõuandeid ja suuniseid, et aidata VKEdel tõsta suutlikkust ja suurendada teadmisi, konkureerimaks riigihangetel kogu maailmas, eelkõige projekti kuues sihtriigis. Projektil on 6 sihtriiki: Tšiili, Colombia, Norra, Serbia, Jaapan ja Vietnam ning 4 fookusvaldkonda: rohemajandus, IKT, tark linn ja tervishoid. Projekti partnerid on Agència per a la Competitivitat de l'Empresa (ACCIÓ) Hispaanias, Flanders Invest & Trade (FIT) Belgias ning Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (EKTK). www.projectgoose.eu
- Naisettevõtjate võimendamise kaudu on võimalik aidata arenguriigil kiiremini ja jätkusuutlikumalt kasvatada majandust ning ühtlasi tagada sooline võrdsus nii palgas kui tööhõives. Just sel eesmärgil on Eesti Kaubandus-Tööstuskoda koostöös Gruusia Kaubandus-Tööstuskojaga käivitanud projekti, mille peamiseks sihtrühmaks on noored naisettevõtjad Gruusias. Naisettevõtluse arenguprogramm kestab 1. septembrist 2021 kuni 31. augustini 2022 ning seda rahastab Välisministeerium Eesti arengu- ja humanitaarabi vahenditest. Projekti raames korraldame kaks virtuaalset foorumit naisettevõtjate ja -juhtide inspireerimiseks ja äriõrgustiku kasvatamiseks. Esimene foorum toimus 2. detsembril 2021. Lisaks viime läbi 6-kuulise mentorprogrammi: 20 Gruusia noort naisettevõtjat saavad Eestist mentorid, kellega koos nii ennast kui oma ettevõtet arendada. Korraldame 2 naisettevõtjate õppevisiiti.
- Märtsis 2021 lõppes INBETS projekt. Projekti eesmärgiks on esmalt uurida, seejärel edasi arendada ja luua uuenduslikke ja ülekantavaid mudeleid ja tööriistu, mille abil väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete ülevõtmine saaks tulevikus olema edukam. Ühtlasi soovitakse projektiga muuta antud tööriistad kättesaadavaks ja kasutatavaks kõikidele regiooni ettevõtetele. INBETS projekt sai teoks tänu INTERREG rahastusele Euroopa Liidult. Projekti juhtivpartner on Baltic Sea Academy ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoda on üks projekti partneritest.
- Aprillis 2021 käivitus INBETS+ projekt, mis oli eelnevalt toimunud INBETS projekti jätkuprojektiks. Projekt kestis 2021. aasta lõpuni ning selle raames korraldasime kokku 5 avatud koolitust ettevõtete ülevõtmise ja -andmise teemadel, 1 Juhtide Klubi kogemuste jagamise äri ülevõtmisest ja -andmisest pereettevõtte vaates ning kohalikel ettevõtjatel oli võimalus kasutada nii kohalike kui rahvusvaheliste konsultantide abi. Projekti raames kohtusime nii Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kui Maakondlike Arenduskeskuste Võrgustiku esindajatega, et äride üleandmise ja ülevõtmise teema saaks esindatud ka riiklikes plaanides ja algatustes. Oluliseks partneriks oli Eesti Pereettevõtete Liit, kus eraldi töörühm just antud temaatikaga tegelemiseks.

- Jätkasime turismisektorile suunatud projekti „TOURBAN – turismiettevõtete innovatsiooni võimendamine jätkusuutliku linnaturismi arendamiseks” elluviimist. Eesmärk on aidata turismiettevõtetel muuta oma ärimudelid jätkusuutlikumaks, ressursitõhusamaks, ringmajanduse põhimõtteid järgivaks, vähendades ka CO2 jalajälge. Projekti on kaasatud 7 Euroopa olulist turismilinna: Barcelona, Amsterdam, Budapest, Kopenhaagen, Dubrovnik, Kiel ja Tallinn. Projekti raames viiakse läbi 12-kuuline rahvusvaheline kiirendiprogramm, kuhu oodatakse osalema 8 Tallinna ettevõtet. Lisaks korraldatakse koolitusi, võrgustiküritusi ja nõustamissessioone. Projekti juhtpartneriks on Barcelona Kaubandus-Tööstuskoda, partneriteks on Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, B.LINK, Barcelona Strategic Projects S.L., Institute for Tourism Research in Northern Europe, Breda University of Applied Sciences, City of Dubrovnik Development Agency, Creative Business Network, Hungarian Hospitality Employers' Association. www.tourban.eu
- Jätkus projekt "LEF Network to China: Läti-Eesti-Soome eksporditoe koostöövõrgustik Hiina". Projekti raames korraldatakse Eesti, Läti ja Soome ettevõtete ühised kontaktreisid Hiina, osaletakse ühisstendiga erialamessidel, rajatakse Eesti, Läti ja Soome puidutoodete showroom Hiina, koostatakse sektorit tutvustavad hiinakeelsed turundusmaterjalid, viiakse läbi ekspordikoolitusi, turu-uuringuid ja osaletakse Hiina puidusektori konverentsil. Tegevuste eesmärk on jõuda õigete partneriteni Hiinas ja aidata ettevõtetel arendada välja oma võrgustik. Projekti juhtpartner on Läti Kaubandus-Tööstuskoda, partneriteks Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Läti Puitmajade Klaster, Eesti Puitmajaliit ja Satakunta Rakenduskõrgkool Soomest. www.lefnetworkchina.eu
- Jätkus projekti QUALIFY ("Quality standards and authenticity to foster competitiveness of agrifood SMEs") elluviimine, mis tegeleb toiduainete sektoris olevate ettevõtete toidupettuste ennetamise ja toidukvaliteedi kontrolli teemaga. Projektis osalevad Government of Catalonia – Department of Agriculture, Livestock, Fisheries and Food (juhtpartner, Kataloonia), Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Chamber of Agriculture of la Vienne (Prantsusmaa), Chamber of Commerce and Industry (Sloveenia), Bulgarian Chamber of Commerce and Industry (Bulgaaria), Region of Thessaly (Kreeka). Qualify projekti eesmärk on parandada VKE-de kvaliteedistandardite haldamist, vältides pettuseid ning rakendades paremaid ja keerukamaid kvaliteedistandardeid, mis vastavad seadusandlusele ja tagavad paremad ning konkurentsivõimelisemad tooted. www.interregeurope.eu/qualify/
- Lõppes EUREMnext projekti elluviimine. Eesti Kaubandus-Tööstuskoda viis alates märtsist 2018 ellu 3-aastast europrojekti EUREMnext, mida rahastas Euroopa Liidu Horisont 2020 programm toetuslepingu nr 785032 alusel. Projekti peamiseks väljundiks oli Saksamaalt pärineva koolitusprogrammi EUREM European EnergyManager Eestisse toomine ja meie oludega kohandamine eesmärgiga koolitada ettevõtete energiavaldkonna juhte. Kursus sisaldas teoreetilist taustainfot kui ka praktilist teavet ettevõtte energiakasutuse optimeerimise võimalustest ja nende rakendamisest. Aastase esmakursuse lõpetas 2019 sügisel edukalt 13 tööstusettevõtet. 2020. a. jooksul pakkusime jätkutegevusena iseõppimiseks laiemale sihtgrupile energia efektiivsust puudutavaid online infomaterjale, toimus energiatõhusprojektide teemaline veebikoolitus ning augustis korraldasime EUREM koolituse läbijatele energiatõhususe projektide parimate praktikate teemalise väljasõidu, kus külastasime nelja tööstusettevõtet. 2021. a. ehk projekti viimasel poolaastal oli põhirõhk projekti

kokkuvõtete tegemisel ja mõjude hindamisel. Rõõm oli tõdeda, et esmakursusel osalenud 13-st tööstusettevõttest viisid 10 oma kursusetööna kirjeldatud energiatõhusust edendavad projektid ellu, kusjuures viidi täiendavalt ellu oma ettevõtetes veel 22 erineva suurusega projekti ning mainiti ära veel 17 plaanis olevat energiatõhusust edendavat projekti.

- Jätkus "Noore põlvkonna tööjõu värbamine: uuenduslik personalijuhtimine (REGROW)" projekti elluviimine. Paljudes Euroopa Liidu riikides on noortest oskustöölised töine puudus, eriti VKEde seas. Samal ajal on paljudel VKEdel probleeme ka uute töötajate integreerimisega ettevõttesse ja vastastikusel rahulolul põhineva suhte loomisega. Projekti eesmärk on luua uuenduslik personalijuhtimise mudel ja aidata VKEdel värvata hädavajalikud töötajad, eriti millenniumi ja Z-põlvkonna seast. Projektil on 7 partnerit. Projekti kaasrahastab Euroopa Liidu ERASMUS+ programm. 2021. aastal testisime erinevaid kompetentside hindamise mudeleid nii tulevase töötaja kui tööandja vaates. Lisaks töötati projekti raames välja koolitusmoodulid, mida 2022. aastal projekti partnerite poolt testima asutakse.
- 2020. a. detsembris sai alguse pooleteise aastane projekt EU4BCC, mille elluviimist koordineerib Euroopa kaubanduskodade katuseorganisatsioon Eurochambres ning mida rahastatakse Euroopa Liidu EU4Business algatusest. Projekti eesmärk on edendada eksporti ja koostöösuhteid Euroopa Liidu ja 6 idapartnerlusriigi vahel. Kaubanduskoda lööb kaasa seekord teistsuguses rollis, olles ettevõtlusorganisatsioonide poolt esitatud projektide hindaja ja toetuse saanud projektide nõustaja loomemajanduse valdkonda koordineerivas konsortsiumis. Meil on heameel tõdeda, et Loova Eesti poolt esitatud projektiga jõudsid antud projekti tegevused ka Eestisse. Projekti tegevused toimuvad kokku viies valdkonnas ning sügiseks 2021 anti teise vooruga välja eesmärgiks seatud 59 granti, maksimaalse eelarvega kuni 60 000 eurot/grant.

KAUBANDUSKOJA ESINDUSED

Jõhvi esindus

Kaubanduskoja Jõhvi esinduse jaoks oli 2021. aasta muutunud oludega kohanemise ja uute töövormide leidmise aasta. Tänu mõningasele stabiliseerumisele koroonarindel osutus taas võimalikuks füüsilise osalemisega sündmuste korraldamine, millele lisaks toimusid virtuaalsed üritused ja koostöö ettevõtjatega väikemas ringis. Jätkuvalt olid fookuses rohepöörde ja maakonna arenguga seonduvad teemad, millele lisandusid ka EL taasterahastu kasutusele võtmisega seonduva küsimused. Ettevõtete tegevust mõjutasid probleemid tarneahelate töös, geopoliitilised pinged ja aasta lõpus lisandunud kiire energiakandjate hinnatõus. 2021. aastal toimunud kohalike omavalitsuste valimiste kontekstis püüdis Jõhvi esindus juhtida uute volikogude tähelepanu sellele, millist koostööd KOV-idega ettevõtjad ootavad.

Rahvusvaheline koostöö

Eesti turu väiksusest ja meie ettevõtete kasvusoovidest tulenevalt korraldas Jõhvi esindus mitmeid üritusi, mis võimaldasid ettevõtetal saada infot neid huvitavate sihtturgude kohta. Nii toimusid virtuaalsed ärifoorumid, kus osalejad said ülevaate Ukraina Dnipropetrovski oblasti ja Kasahstani ettevõtluskeskkonnast, tutvustasid oma koostööettepanekuid sealsetele ettevõtetele ja tutvusid omakorda Ukraina ja Kasahhi ettevõtete koostöösoovidega. Ärifoorumid toimusid heas koostöös mõlema riigi saatkondade ja ettevõtlusorganisatsioonidega ning nendest turgudest huvitatud ettevõtted said hea lähtepositsiooni seal iseseisvalt edasi tegutsemiseks.

Oktoobris toimus Eesti ettevõtete kontaktreis Kiievisse, mille käigus külastati Eesti suursaatkonda Kiievis, osaleti Ukraina kaubanduskoja korraldatud ärifoorumil ning advokaadibüroo Ilyashev&Partners äriõhtusöögil. Ukraina ettevõtetega koostöösidemete loomiseks toimusid ettevõtete vahelised kahepoolsed kohtumised, millest mitmed viisid ka reaalsete koostöösidemete sõlmimiseni. Ukraina ja Kasahhi ettevõtetega koostöö arendamisele suunatud ürituste korraldamist toetas aktiivselt Välisministeerium oma arengukoostöö programmi vahenditest.

Maakonna areng

Esindamiseks ettevõtjate huve maakonna arengustrateegia koostamisel, osales kaubanduskoja Jõhvi esindus aktiivselt erinevates töögruppides, kus sõnastati Ida-Virumaa arengusuundumused kuni 2035. aastani. Arengustrateegia on ka aluseks Õiglase Ülemineku Territoriaalse kava koostamisele, õiglase ülemineku toetusfondi toetusmeetmete ning teiste struktuurfondide meetmete disainimisele ning riiklike investeeringute tegemisele, mis kõik kokku peaksid tagama, et Ida-Viru maakond teeb aastatel 2022-2030 ära nn rohepöörde ning maakonnas arendatakse välja ettevõtlus- ja elukeskkond, mis on jätkusuutlik ka CO2 neutraalselt.

Kuna 2021. aastal toimusid Eestis kohalike omavalitsuste valimised, siis korraldas Jõhvi esindus terve rea kohtumisi siinsete ettevõtjatega, selgitamaks välja, millist koostööd uute volikogude ja nende valitavate omavalitsustega soovitakse. Oluliste ootustena töid ettevõtjad välja järgmist:

- Kiire ja bürokraatiavaba planeeringute menetlemine ja ehituslubade väljastamine
- Ausa konkurentsikeskkonna kujundamine

- Kvaliteetsed avalikud teenused
- Elanike huvidele vastav taristu

Ettevõtjate ootusi põhjalikumalt kokkuvõttev artikkel ilmus ka Ida-Viru maakonnalehes „Põhjarannik“.

Seoses aktiivsete ettevalmistustega õiglase ülemineku meetmete rakendamiseks osales kaubanduskoda aktiivselt seda protsessi suunava juhtkomisjoni ja maakondlike partnerite tegevusi koordineeriva õiglase ülemineku platvormi töös ning edastas jooksvalt sellealast informatsiooni maakonna ettevõtetele.

Teadvustamaks Ida-Virumaa investeerimisvõimalusi mujal Eestis tegutsevatele ettevõtetele, korraldas kaubanduskoja Jõhvi esindus 2021. aasta kevadel virtuaalse ettevõtlusseminari „Tähelepanu! Valmis olla! Start!“

Euroopa Liit ja Ida-Virumaa

Euroopa Komisjoni Eesti esindusega sõlmitud lepingu alusel jätkas kaubanduskoda 2021. aastal Europe Directi Jõhvi Teabekeskuse töö korraldamist. Selle eesmärgiks on nii era- kui juriidiliste isikute nõustamine kõigis Euroopa Liitu puudutavates küsimustes ning teavitussürituste korraldamine nii laiemale üldsusele kui ka konkreetsetele sihtgruppidele. 2021. aasta olulisimaks teemaks kujunes õiglase ülemineku protsess, mille käigus ED teabekeskus kogus sisendit erinevate huvigruppide seisukohtadest ja edastas seda nii Eesti kui ka ELi vastavatele institutsioonidele. Samuti teavitasime üldsust ja ettevõtjaid erinevatest Euroopa Liiduga seonduvatest teemadest ning tunnustasime tublimaid EL abirahade kasutajaid. Suurima osalejate arvu (üle 600) kogus Narva tööstuspargist eetrisse läinud energeetikavoliniku Kadri Simsoni veebiseminar, mille põhiteemadeks olid samuti rohepööre ja õiglane üleminek.

Ettevõtete tunnustamine

Tunnustamaks Ida-Virumaa tublimaid ettevõtteid, kuulutas kaubanduskoja Jõhvi esindus koos partneritega välja konkursi „Ida-Virumaa Aasta Ettevõtted 2021“, mille võitjaid tunnustati detsembris 2021 Jõhvi Kontserdimajas toimunud tänuüritusel. Ida-Virumaa Aasta Äritegu 2021 võitjaks valis žürii Kood/Jõhvi, mis pakub Ida-Virumaal IT-haridust innovatiivse meetodikaga.

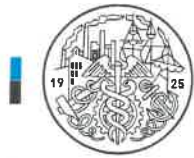
Lisaks Aasta Äriteole selgusid võitjad veel järgmistes kategooriates:

- Ida-Viru Aasta Väikeettevõtte 2021 - **Polven Foods OÜ**
- Ida-Viru Aasta Turismiettevõtte 2021 - **Spinnaker OÜ**
- Ida-Viru Aasta Eurorahade Rakendaja 2021 - **TNC-Components OÜ**
- Ida-Viru Aasta Uustulnuk 2021 - **Taube Catering OÜ**
- Ida-Viru Aasta Noorte Ettevõtlik Tegu 2021 - **Edukoht OÜ**
- Ida-Viru Aasta Ettevõtjate sõber 2021 - **Kood/Jõhvi**

Välja anti ka eriauhind Ida-Viru Aasta Rohepöörde Tegu 2021, mille võitis **Enefit Power AS**.

Olulisi fakte Jõhvi esinduse 2021. aasta tegevustest:

- Ida-Viru ettevõtete ekspordi toetamiseks väljastas ja kinnitas kaubanduskoja Jõhvi esindus üle 1780 päritolusertifikaadi või muu väliskaubandusalase dokumendi.
- Jõhvi esinduse korraldatud virtuaalsetel ärifoorumitel ja kontaktreisil osales üle 170 osaleja

- Jõhvi esinduse osalusel korraldatud seminaridel, konverentsidel ja virtuaalsetel üritustel osales üle 700 osaleja

Tartu esindus

Tartu esinduse töö 2021. aastal hõlmas endas lisaks liikmete infopäringutele vastamise ja nende õiguslikes ning majanduslikes küsimustes konsulteerimise veel alljärgnevaid tegevusi.

Sündmused

Aasta jooksul korraldati esinduse poolt 7 tasulist koolitust, milles osales 263 huvilist. Osalejate hulk on eelmise aastaga mõnevõrra (11%) vähenenud. Pakkusime uudse võimalusena toimunud koolituste tasulise järelvaatamise teenust, et kõigile huvilistele vajalik koolitus kättesaadavaks muuta ja seda kasutati 11 korda. Huvi vähenemine koolituste vastu võib olla seotud koolitusturul suure pakkumisega ja info väga hea kättesaadavusega. Seoses pandeemiaolukorras seatud piirangutele viisime 2021. aastal kõik koolitused läbi veebikeskkonnas. Otsus sai tehtud lähtuvalt turvalisusest ja muutlikus olukorras kõige paindlikumast lahendusest. Suurima huvi ja osalejate arvuga oli maksumuudatusi käsitletud seminar, millest võttis osa 100 inimest. Jätakuvalt oli populaarne 6 seminarist koosnev finantskoolituste tsükkel firma võtmeisikutele. Antud koolitusel osales kevad- ja sügishooajal kokku 163 inimest.

2020. aastal aitasime korraldada ettevõtlusnädalat, mis toimus Tartu Loodusmajas ja viidi läbi hübriidüritusena. Koja Tartu esindus vastutas päeva sujuva kulgemise eest ja modereeris üritust. Päeva teemaks oli „Karjäärimuutused – uus normaalsus tööelus?“. Esinejateks Anna Gramberg ja Olesija Saue. Üritust võib lugeda kordaläinuks, sest huvilisi jätkus nii ruumi füüsilisel kujul osalema kui ka ekraanide ette veebikeskkonda.

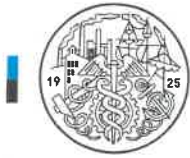
Seoses Tartu esinduse juhi vahetusega 17. mail 2021 oli koja töös suvekuudel võetud siht luua ja värskendada uusi koostöösuhteid. Kohtuti 6 partneriga. Lisaks on olnud Tartu esinduse eesmärgiks külastada piirkonna ettevõtteid, et kaardistada kohalike ettevõtjate huvid ja vajadused.

Külastada jõuti 15 ettevõtet, sealhulgas 2 ettevõtet Võrumaal, 2 Põltsamaal ja 2 Viljandimaal. Ülejäänud ettevõtted kuulusid Tartu maakonda.

Osalemine töögruppides

Esindus osales Tartumaa Omavalitsuste Liidu poolt läbi viidud analüüsiks korraldatavas küsitluses ja töötubades. Uuringu teemaks oli „Tartumaa ettevõtluskeskkonna tugiteenuste hetkeseis ja arengusuunad“. Analüüsi eesmärgiks oli maakonna tugiteenuste olukorra väljaselgitamine ja uute arengusuundade seadmine, et need vastaksid kõige paremini ettevõtete vajadustele.

Osaleti erinevate kohaliku ettevõtluse edendamiseks mõeldud töögruppide ja komisjonide töös, näiteks Tartu linnavalitsuse poolt koordineeritava ettevõtluse tugistruktuuride ümarlaud. Jätkati tööd SA Tartu Ärinõuandla nõukogus.

Väliskaubandusdokumendid

Aasta jooksul väljastas esindus 1357 päritolusertifikaati. Võrreldes eelmise aastaga on nende hulk vähenenud 16%. Enim väljastati Tartus päritolusertifikaate Aasia ja Venemaa suunas liikuvatele kaupadele.

Pärnu esindus

Pärnu esinduse tegevus oli 2021. a. orienteeritud nii Pärnu piirkonnas kui mujal Eestis tegutsevatele ettevõtetele teenuste pakkumisele. Selleks korraldati koolitusi ja ärihommikusööke ning aidati kaasa ärikontaktide loomisele välisriikides. Ülemailmse COVID-19 pandeemia tõttu tuli mitmed kavandatud ja töös olevad sündmused ära jätta.

Seminarid ja koolitused

2021. a. korraldas Pärnu esindus 2 seminari: „Majandusaasta aruanne 2020“ ja „Piiriüleste tehingute eripära ja maksumuudatused 2021“. Seminarid toimusid Zoomi keskkonnas ja nendel osales 51 inimest.

Ärihommikusöögid

Kohalikus kogukonnas on saanud omamoodi kaubamärgiks koja Pärnu esinduse korraldatavad ärihommikusöögid, kus ettevõtjate ja avaliku sektori esindajatega kohtuvad olulised inimesed. Möödunud aastal õnnestus läbi viia kolm ärihommikusööki. Esinemas käisid peaminister Kaja Kallas, ettevõtlus- ja infotehnoloogiainminister Andres Sutt ja Euroopa Komisjoni energeetikavolinik Kadri Simson. Kokku sai meie ärihommikusöökidest 2021. aastal osa 80 huvilist.

Osalemine nõukogudes

Pärnumaa Kutsehariduskeskuse nõunike kogus on kaubanduskoda esindatud kolme liikmega ja Pärnu esinduse juhataja Toomas Kuuda on nõunike kogu esimees. Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžis ollakse ülikoolivälise isikuna nõukogu liige. Nende tegevustega aidatakse kaasa kutsehariduskeskuse ja Pärnu kolledži ning ettevõtjate koostööle ja õppekavade arendamisele lähtuvalt tööandjate huvidest.

Välja antud auhinnad

12. korda kaubanduskoja Pärnu esinduse poolt välja antava auhinna „Pärnumaa vastutustundlik ettevõtja“ pälvis 2021. aastal Trimtex Baltic OÜ ja ettevõtte juht Maiu Antsmaa. Auhind omistatakse ettevõttele, kelle tegevus on märkimisväärselt aidanud kaasa kohaliku kogukonna arengule ja mille majandusnäitajad on olnud stabiilselt head aastate lõikes.

Panus korraldamisse ja osalemine

Võistlus „Pärnumaa parim õpilasfirma 2021“

Pärnumaa ettevõtlusnädal

Pärnu linna ettevõtlustoetuse komisjon

Messid

Kaubanduskoja Pärnu esinduse ülesandeks oli korraldada Eesti ettevõtete ühisstendi ehitus ja väljapanek kolmele rahvusvahelisele messile. Nendeks olid veebruaris Dubais toimunud toidu- ja joogisektori mess GULFOOD 2021, Abu Dhabis toimunud kaitsetööstusmess IDEX 2021 ja maikuu Shanghai toimunud toidu- ja joogisektori mess SIAL CHINA 2021. Huvi meie standide ja toodete vastu oli suur ning meil oli hea meel kaasa aidata Eesti tutvustamisele.

Väliskaubandusdokumendid

2021. aastal väljastas Pärnu esindus rekordiliselt 3967 päritolusertifikaati ja muud väliskaubandusega seotud dokumenti.

Saaremaa esindus

Saaremaa esinduse eesmärk on tagada Saaremaal ja Hiiumaal kaubanduskoja liikmetele igapäevaste teenuste, konsultatsioonide, seminaride, koolituste ja väliskaubandusdokumentide kättesaadavus.

Saaremaa esindus väljastas ja kinnitas 2021. aastal 63 väliskaubandusdokumenti.

Üritused

2021. aasta augustis võõrustas Saaremaa esindus kõiki Eesti Kaubandus-Tööstuskoja esindusi. Küllastati kaubanduskoja liikmeskonda kuuluvaid Saaremaa ettevõtteid.

KAUBANDUSKODA KUI ETTEVÕTJATE SUHTLUSKANAL

2021. aastal toimusid mitmed traditsioonilised liikmeüritused. Pandeemia tõttu pidime ära jätta Kevadballi, kuid nii Tenniseturniir, Golfturniir kui Ärihooaja Avamine toimusid täies hiilguses.

Tenniseturniir

Laupäeval, 29. mail toimus Pärnus kaubanduskoja ja Harmeti tenniseturniir. Turniiril osales kokku 24 paari, kes võistlesid rändkarika ja Estonia Resort Hotel & Spa majutuspaketi nimel. Turniiri võitsid Rauno Loonurm ja Veiko Mahlakas, II kohale mängisid end Alla East ja Eve Paas ning III koha saavutasid Kadri Orm ja Mart Nõmper. Lohutusturniiri võitjateks tulid Gerly Kedelauk ja Aleksander Rebrov.

Golfturniir

16. juunil kogunesid ettevõtjad Jõelähtmele Estonian Golf & Country Club'i, kus toimus kaubanduskoja ja Mateki golfturniir. Kokku tuli 84 golfisõpra, kes veetsid tore päeva vabas õhus koos kolleegide ja koostööpartneritega. Turniir toimus Scramble formaadis 3-4 liikmelistes meeskondades.

Võistluse esikoha sai I&T Metall OÜ meeskond koosseisus Indrek Lüüs, Peeter Kessa, Tõnu Bergmann ja Toomas Tamme.

II koha saavutas Tibnor Estonia AS (Richard Dobrus, Toomas Paas, Anti Metsamaa, Jaanus Piirimäe) ning III kohale tuli Swedbank AS (Veiko Vahimets, Raulis Üksvärav, Age Petter, Sven Jürgenson).

Ärihooaja avamine

28. augustil avasime Eesti Vabaõhumuuseumi Kiigeplatsil uue ärihooaja. Toimused ekskursioonid ja põnevad töötoad nii lastele kui täiskasvanutele, sai tutvuda koostööpartnerite väljapanekutega ning sõita hobukaarikuga. Toimus folkshow, kus said kaasa lüüa ka pealtvaatajad ning imeilusa kontserdi andis Maarja koos Peeter Rebasega. Traditsioonilise visiitkaardiloosi peauhinna, Estraveli ja airBalticu poolt välja pandud reisi, võitis Ave-Gail Kaskla-Kuprys ettevõttest A-G Projekt OÜ.

Täname koostööpartnereid, kes on toetanud meie liikmeürituste toimumist: Veho, Estravel, Harmet, Matek, Borealis, Dermosil, Salvest, SYNLAB, Taktikalise Laskmise Keskus, Estonia Resort Hotel & Spa, Saku Õlletehas, airBaltic, Stillabunt, Be More Superfoods, Tööinspeksioon, A. le Coq, ProScreen, WOW Elamuskeskus, Eesti Noorsooteater, Kooker, EBS Executive Education.

KAUBANDUSKOJA TRÜKISED JA VÄLJUNDID

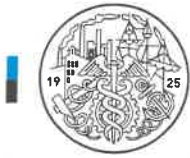
Jätkuvalt ilmusid liikmeid teavitavad ning välispartneritele suunatud väljaanded.

- 6 numbrit kaubanduskoja häälekandjat Teataja;
- 6 numbrit venekeelset häälekandjat Vestnik;
- iganädalane E-Teataja eesti keeles, kord kuus ilmuv venekeelne E-Vestnik ning ingliskeelne E-News. Lisaks hakati saatma E-Teatajat ka alustavatele ettevõtjatele, et pakkuda neile tuge.
- Igakuiselt saadeti välja „Sündumuste kalendrit“, mis tutvustab eesoleva kuu sündmuseid;
- Igakuiselt saadeti välja Enterprise Europe Network uudiskirja, kus antakse infot EEN võimaluste, koostööpakkumiste, messide ja riigihangete kohta;
- Uudiskiri Export News. 2017. aasta augustist hakkas kaubanduskoda välja andma Eesti eksportööre tutvustavat elektroonilist uudiskirja Export News. Uudiskirja eesmärk on tutvustada Eesti eksportöörade tegevusi ja saavutusi rahvusvahelisel tasandil. Uudiskirja saajateks on välisriikide saatkonnad Eestis ja välismaal, Eesti riigi ja EASI välisesindused, aukonsulid, välismaised kaubanduskodad jne (kokku ca 800 kontakti).

MEEDIASUHTLUS

Kaubanduskoda on üks hinnatumaid majanduskeskkonna ja ettevõtluse teemadel seisukohtade andjaid ning meedia kasutab aktiivselt kaubanduskoja materjale avalikus ruumis. Aasta alguses toimunud meediaväljaannete ümberstruktureerimised vähendasid tagasihoidlikult ka kojaga seotud kajastuste arvu. Kokku mainiti kaubanduskoda 2021. aastal meedias tuhandel korral. Saatsime aasta jooksul välja üle 20 pressiteate, lisaks jõudis suur hulk ettevõtjate jaoks olulisi teemasid ajakirjandusse kaubanduskoja kodulehe ja uudiskirjade kaudu.

Jätkuvalt oli läbivaks teemaks tervisekriis ning selle mõjud. Samuti kvalifitseeritud tööjõu puudus ning aasta lõpus kiiresti kerkinud energiakandjate hinnad.

KODA TUNNUSTAB

Eesti ettevõtete konkurentsivõime edetabel 2021

Konkurentsivõime edetabelit korraldades tunnustab kaubanduskoda tublimaid ettevõtteid. Eesmärgiks on selgitada välja konkurentsivõimelisemad ettevõtted, pakkuda ettevõtetele võimalust võrrelda end teiste omasugustega ning hinnata Eesti ettevõtete edukust, tulemuslikkust ja jätkusuutlikkust.

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda on koostanud Eesti ettevõtete konkurentsivõime edetabelit aastast 2003. Konkursi raames koostatakse ettevõtete üldine konkurentsivõime paremusjärjestus majandusnäitajate põhjal. Arvestatakse kahe viimase aasta majandustegevuste näitajad: müügitulu, puhaskasum, omakapital, töötajate arv ning tööjõukulu. Andmete analüüsi ja edetabelite koostamise partneriks on Eesti Konjunktuuriinstituut, tehes koostööd Lausanne'i Juhtimise Arendamise Instituudiga.

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja konkursi „Konkurentsivõime edetabeli 2021“ võitjad:

- EESTI GAAS AS, konkurentsivõimelisim suurettevõte
- KAPITEL AS, konkurentsivõimelisim väike- ja keskettevõte
- KIRKMAYER INDUSTRIES OÜ, konkurentsivõimelisim mikroettevõte

Konkurentsivõimelisimad ettevõtted 2021. aastal valdkonniti:

- TAVID AS, finantsvahendus
- SELVER AS, jaekaubandus
- KAPITEL AS, kinnisvara
- MERKO EHITUS AS, ehitus
- DSV ESTONIA AS, transport ja logistika
- SAKSA AUTOMAATIKA OÜ, arhitektuur ja projekteerimine
- EESTI GAAS AS, tööstus ja energeetika
- LIVIKO AS, toiduainetööstus
- SANDMANI GRUPI AS, hulgikaubandus
- TELIA EESTI AS, side, kommunikatsioon ja IT
- VESTMAN ENERGIA OÜ, põllumajandus, kalandus ja metsamajandus.

Kokku osales edetabelites 1681 ettevõtet. Valdkondlikes edetabelites osales ettevõtteid järgmiselt: tööstus- ja energeetika 471, toiduainetööstus 51, jaekaubandus 95, hulgikaubandus 358, kinnisvara 28, transport- ja logistika 127, projekteerimine ja arhitektuur 24, ehitus 145, side, kommunikatsioon ja IT 86, põllumajandus, kalandus ja metsandus 29, finantsvahendus 30 ja teenindus 226. Suurettevõtete edetabelis oli kokku 159 ettevõtet, väike- ja keskettevõtete edetabelis 1002 ja mikroettevõtete edetabelis 522.

Valdkondlikke võitjad tunnustasime viies auhinnad ettevõtetesse kohapeale. Konkurentsivõimelisimaid ettevõtteid suuruse põhjal tunnustati 2020. aastal Tallinna Kruiisadamas toimunud Ettevõtlusauhindade galal.

Aasta ettevõtte 2021

Koos Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse ja Tööandjate Keskliidu konkursi Ettevõtluse Auhind parimatega kandideerisid Konkurentsivõime Edetabeli parimad tiitlile Aasta Ettevõtte 2021. Aasta ettevõtte tiitli pälvis Chemi-Pharm AS

Aasta ettevõtte valis esinduslik žürii, kuhu kuulusid Nortal AS tegevjuht, Aasta Ettevõtte 2020 võitja Ats Albre, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor Mait Palts, Eesti Panga president Madis Müller, EASi juhatuse esimees Peeter Raudsepp, Eesti Tööandjate Keskliidu juht Arto Aas, Rektorete Nõukogu juhatuse esimees ning EKA rektor Mart Kalm, vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi tegevjuht Kristiina Esop ja Roche Eesti OÜ tegevjuht Kadri Mägi-Lehtsi.

Eesti parimate ettevõtete tunnustamise pidulikku galat korraldavad Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja Eesti Tööandjate Keskliit. Konkursi kohta leiab täiendavat infot kodulehelt: www.ettevotluskonkurss.ee

Noore Ettevõtja preemia

Juba seitsmendat korda anti välja Noore Ettevõtja preemiat. 2021. aastal asus preemia toetajaks LHV Pank. Aasta noore ettevõtja tiitli ja 5000 euro suuruse preemia pälvis Martin Vares ning tema ettevõtte Fractory Solutions OÜ.

Fractory Solutions OÜ on 2017. aastal asutatud pilvepõhine tootmisplatvorm, mis viib inseneeriaettevõtteid kokku erineva tootmisvõimekusega. Martinil tekkis Fractory idee, kui ta töötas mehaanikainsenerina ja nägi, et inseneri väärtuslikust tööajast võtab palju ära erinevate hinnapakumiste küsimine ning nendega tegelemine. Platvorm oskab lugeda insenerijooniseid ja arvutab tootmishinna ja tarneaja sekunditega säästes nii kliendile aega, sest ei pea ootama hinnapäringute järgi. Tootmiseks kasutatakse partnerettevõtteid, kellel on tootmisvõimekust üle ja kes ei oska seda ise rakendada. Seejuures võtab Fractory vastutuse kogu protsessi eest, alates hinnastamisest kuni tarne ja kvaliteedini.

Noore ettevõtja preemiaale saavad kandideerida kõik kuni 35-aastased Eestis registreeritud ettevõtte omanikud ja/või juhid, kelle tegevus on olnud silmapaistev, kes on kasutanud oma ettevõtluses innovaatilisi lahendusi ja juba ekspordib või plaanib seda tegema hakata. 2021. aastal kandideeris preemiaale 14 ettevõtlikku noort, kelle hulgast valis võitja välja žürii.

Žüriis osalesid Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor Mait Palts, LHV ettevõtete panganduse juht Indrek Nuume, Eesti Vabariigi presidendi majandusnõunik Heido Vitsur, Estraveli tegevjuht Anne Samlik ning eelmise aasta noore ettevõtja preemia laureaat ja ettevõtte Krakul OÜ juht Jaan-Hendrik Murumets.

Konkurssi korraldavad Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja LHV Pank AS ning algatust toetab president Kersti Kaljulaid. Tiitel antakse üle Eesti parimate ettevõtete galal.

Initialed for identification purposes only
Allkirjastatud identifitseerimiseks

26. 04. 2022

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

Raamatupidamise aastaaruanne

Konsolideeritud bilanss

(eurodes)	Lisa	31.12.2021	31.12.2020
AKTIVA			
Käibevara			
Raha ja pangakontod	2	2 866 676	1 903 482
Lühiajalised finantsinvesteeringud	3	1 452 000	2 102 000
Nõuded ostjate vastu		211 470	60 479
Mitmesugused nõuded		12 514	23 131
Ettemakstud tulevaste perioodide kulud	4	161 251	109 874
Käibevara kokku		4 703 911	4 198 966
Põhivara			
Materiaalne põhivara			
Maa ja ehitised	6	505 000	613 648
Masinad ja seadmed	6	22 670	22 474
Materiaalne põhivara kokku		527 670	636 122
Immateriaalne põhivara	7	14 691	21 974
Põhivara kokku		542 361	658 096
AKTIVA KOKKU		5 246 272	4 857 062
PASSIVA			
Lühiajalised kohustused			
Ostjate ettemaksed	9	296 291	227 831
Võlad tarnijatele		55 305	64 509
Mitmesugused võlad	9	348 199	386 396
Maksuvõlad	10	125 750	123 916
Viitvõlad			
Võlad töötajatele	9	59 822	58 268
Muud viitvõlad	9	896 845	612 338
Viitvõlad kokku		956 667	670 606
Lühiajalised kohustused kokku		1 782 212	1 473 258
Netovara			
Reservid	11	478 625	478 625
Eelmiste perioodide akumulieeritud tulem		2 905 179	2 688 550
Aruandeaasta tulem		80 256	216 629
Netovara kokku	11	3 464 060	3 383 804
PASSIVA KOKKU		5 246 272	4 857 062

Initialed for identification purposes only
Allkirjastatud identifitseerimiseks

26. 04. 2022

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

Konsolideeritud tulude ja kulude aruanne

(eurodes)	Lisa	2021	2020
TULUD			
Müügitulu	13	990 531	967 856
Liikme- ja sisseastumismaksud	14	980 572	965 268
Muud tegevustulud	15	137 591	244 117
Tulud kokku		2 108 694	2 177 241
KULUD			
Mitmesugused tegevuskulud	16	568 809	545 040
Tööjõu kulu	17	1 341 296	1 299 765
a) palgakulud		1 003 481	971 902
b) sotsiaalmaksud		337 815	327 863
Kulum	6,7	129 513	129 594
Kulud kokku		2 039 618	1 974 399
PÕHITEGEVUSE TULEM		69 076	202 842
FINANTSTULUD ja -KULUD			
Intressitulud		11 180	13 787
Kokku finantstulud ja -kulud		11 180	13 787
ARUANDEAASTA TULEM		80 256	216 629
ARUANDEAASTA TULEM KOKKU		80 256	216 629

26. 04. 2022

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

Konsolideeritud rahavoogude aruanne

(eurodes)	Lisa	2021	2020
I. RAHAVOOD PÕHITEGEVUSEST			
1.1. Põhitegevuse tulem		69 076	202 842
1.2. Korrigeerimised		129 513	129 594
*Põhivara kulum ja väärtuse langus	6,7	129 513	129 594
1.3. Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus		-191 751	82 735
1.4. Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus		308 954	201 225
RAHAVOOD PÕHITEGEVUSEST KOKKU		315 792	616 396
II. RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST			
2.1. Põhivarade soetus (soetusmaksumus)	6,7	-13 778	-38 026
2.2. Laekunud intressid		11 180	13 787
2.3. Lühiajaline finantsinvesteering	3	650 000	-500 001
RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST KOKKU		647 402	-524 240
RAHAVOOD KOKKU		963 194	92 156
RAHA ja RAHA EKVIVALENDID PERIOODI ALGUSES	2	1 903 482	1 811 326
RAHA ja RAHA EKVIVALENTIDE MUUTUS		963 194	92 156
RAHA ja RAHA EKVIVALENDID PERIOODI LÕPUS	2	2 866 676	1 903 482

Konsolideeritud netovara muutuste aruanne

(eurodes)	Reservid	Akumuleeritud tulem	Kokku
Saldo 31.12.2019	478 625	2 688 550	3 167 175
Aruandeperioodi tulem	0	216 629	216 629
Saldo 31.12.2020	478 625	2 905 179	3 383 804
Aruandeperioodi tulem	0	80 256	80 256
Saldo 31.12.2021	478 625	2 985 435	3 464 060

26. 04. 2022

Signature / allkiri

KPMG, Tallinn

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestusmeetodid ja hindamisalused

31. detsembril 2021 lõppenud majandusaasta kohta koostatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud lähtudes Eesti finantsaruandluse standardist, mis tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele. Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (kaubanduskoda) on oma põhikirja järgi vabatahtliku liikmelisuse alusel Eesti Vabariigis kehtestatud korras registreeritud juriidilisi ja üksikisikuid ühendav mittetulundusühing. Kaubanduskoja põhikirjaline eesmärk ei ole oma liikmetele ainelise tulu saamine ja jaotamine. Kaubanduskoda kasutab oma tulusid üksnes ühingu põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks.

Kaubanduskoja juhatus otsustas 16.03.2007 soetada 64,7% Eesti Konjunkturiinstituudi AS (EKI) aktsiatest. Seisuga 31.12.2021 kuulus kaubanduskojale 100% EKI aktsiatest.

Kasumiaruanne on koostatud Raamatupidamise seaduse lisas 2 toodud kasumiaruande skeemi nr. 1 alusel.

Konsolideerimisgruppi kuuluvad juriidilised isikud kasutavad olulises osas ühtseid arvestuspõhimõtteid. Arvestuspõhimõtteid rakendatakse järjepidevalt kõigi aruandes esitatud perioodide kohta.

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja arvestusvaluutaks on euro. Raamatupidamise aastaaruanne on esitatud eurodes.

Konsolideerimise põhimõtted

Tütarettevõtte

Tütarettevõtteks loetakse sellist ettevõtet, milles kaubanduskoda omab rohkem kui 50% hääleõiguslikest aktsiatest, on muul moel võimeline valitsema tema tegevus- ja finantspoliitikat lepingu või kokkuleppe alusel või kui kaubanduskojal on õigus nimetada või tagasi kutsuda enamust tegevjuhtkonna ja kõrgema juhtorgani liikmetest. Tütarettevõtte raamatupidamisaruanded lülitatakse konsolideeritud aruandesse alates valitsemise tekkimise hetkest kuni valitsemise lõppemiseni.

Konsolideerimine

Konsolideeritud aruandes on rida-realt konsolideeritud kõik EKI finantsnäitajad. Kaubanduskoja ja EKI omavahelised tehingud ja saldod on elimineeritud.

Kaubanduskoja konsolideerimata aruannetes, mis on esitatud konsolideeritud aastaaruande lisades, kajastatakse investering tütarettevõttesse soetusmaksumuses.

26.04.2022

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

Finantsvara ja -kohustised

Finantsvaraks loetakse raha, lühiajalisi finantsinvesteeringuid, nõudeid ostjate vastu ja muid lühi- ja pikaajalisi nõudeid. Finantskohustusteks loetakse tarnijatele tasumata arveid, viitvõlgasid ja muid lühi- ja pikaajalisi võlakohustisi.

Finantsvara ja -kohustised võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara või -kohustise eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Finantskohustised kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses.

Finantsvara eemaldatakse bilansist, kui konsolideerimisgrupi liige kaotab õiguse finantsvarast tulenevatele rahavoogudele või ta annab kolmandale osapoolle üle varast tulenevad rahavood ning enamiku finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest. Finantskohustis eemaldatakse bilansist siis, kui see on rahuldatud, lõpetatud või aegunud.

Finantsvara oste ja müüke kajastatakse järjepidevalt väärtuspäeval, st päeval, mil konsolideerimisgrupi liige saab ostetud finantsvara omanikuks või kaotab omandiõiguse müüdud finantsvara üle.

Raha ja raha lähendid

Raha ning raha lähendina kajastatakse raha kassas ja pangas, nõudmiseni hoiuseid ning lühiajalisi (üldjuhul alla 3 kuulise lunastustähtajaga) pangadeposiite.

Lühiajalised finantsinvesteeringud

Lühiajalised finantsinvesteeringuid aktsiatesse ja teistesse väärtpaberitesse on bilansis hinnatud, lähtudes nende õiglasest väärtusest. Õiglase väärtuse hindamisel on aluseks finantsinvesteeringu turuväärtus aruandekuupäeval. Juhtudel, kui õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata, on lühiajalised finantsinvesteeringud kajastatud bilansis soetusmaksumuses.

Nõuded ostjate vastu

Nõudeid ostjate vastu kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses. Ostjatelt laekumata arved on bilansis hinnatud tõenäoliselt laekuvatest summadest lähtudes. Seejuures hinnatakse iga kliendi laekumata arveid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded on kajastatud tegevuskuludes. Lootusetud nõuded on kantud bilansist välja. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumisi kajastatakse ebatõenäoliste nõuete kulu vähenemisena.

Materiaalne põhivara

Olulisuse printsiibist lähtudes kajastatakse põhivarana need varaobjektid, mille soetusmaksumus ületab 1 000 eurot ja mille kasulik eluiga on üle ühe aasta. Madalama soetusmaksumusega või lühema kasuliku elueaga varaobjektid kantakse kasutusse võtmisel kuluks ning nende üle peetakse arvestust bilansiväliselt.

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kuludest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja -asukohta. Materiaalse põhivara kajastamisel bilansis on selle

26. 04. 2022

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

soetusmaksumuselt maha arvatud akumulieeritud kulum ja vara väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Juhul, kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest olulistest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena, määrates neile eraldi amortisatsiooninormid vastavalt komponendi kasulikule elueale.

Koda kasutab materiaalse põhivara amortiseerimisel lineaarset meetodit.
Materiaalse põhivara gruppidele on üldjuhul määratud järgmised kasulikud eluead:

Materiaalse põhivara grupp	Kasulik eluiga
Ehitised ja rajatised	12,5–20 aastat
Masinad ja seadmed	3–5 aastat
Muu materiaalne põhivara	3–5 aastat

Kui materiaalse põhivara objektile on tehtud selliseid parendustöid, mis vastavad põhivara kajastamise kriteeriumitele, siis need kulutused lisatakse põhivara objekti soetusmaksumusele. Muud kulutused, mis pigem säilitavad põhivara võimet luua majanduslikku kasu, kajastatakse aruandeperioodi kuludes.

Immateriaalne põhivara

Immateriaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kuludest. Immateriaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Amortisatsioonimäärad lähtuvad vara kasulikust elueast ning immateriaalse põhivara amortiseerimisel kasutatakse lineaarse amortisatsiooni meetodit.

Immateriaalse põhivara gruppidele on üldjuhul määratud järgmised kasulikud eluead:

Immateriaalse põhivara grupp	Kasulik eluiga
Tarkvara	3 aastat

26. 04. 2022

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

Rendiarvestus

Kapitalirendiks loetakse rendisuhet, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Ülejäänud rendilepinguid käsitletakse kasutusrendina.

Ettevõtte kui rentnik

Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna.

Ettevõtte tulumaks

Vastavalt Eesti Vabariigi seadustele ei maksustata Eestis ettevõtte aruandeaasta kasumit. Tulumaksu makstakse dividendidelt, kingitustelt, annetustelt, vastuvõtukuludelt, ettevõtlusega mitteseotud väljamaksetelt ning siirdehinna korrigeerimistelt. Kehtiv maksumäär on 20% (tasumisele kuuluv maksusumma moodustab 20/80 netoväljamaksest). Alates 2019. aastast rakendub regulaarselt makstavatele dividendile madalam maksumäär 14% (14/86 netoväljamaksest). Sealjuures kohaldub madalam maksumäär 2022. aastal makstavatele dividendidele, mille summa moodustab kuni 2/3 aastatel 2020 ning 2021 jaotatud ja maksustatud keskmistest netodividendidest.

Dividendidelt makstav ettevõtte tulumaks kajastatakse kasumiaruandes tulumaksukuluna ning bilansis eraldisena dividendide väljakuulutamise hetkel, sõltumata perioodist, mille eest dividendid välja kuulutatakse või millal dividendid tegelikult välja makstakse. Tulumaksu tasumise kohustus tekib dividendide reaalsele väljamaksmisele järgneva kuu 10. kuupäeval. Maksustamissüsteemi omapärast lähtuvalt ei teki Eestis registreeritud ettevõtetel edasilükkunud tulumaksuvara ega kohustusi.

Maksimaalne tulumaksukohustus, mis kaasneks vaba omakapitali väljamaksmisel dividendidena, on toodud aastaaruande lisa 12.

Kaubanduskoda ei jaota oma liikmete vahel tulemit.
Tütarettevõtte EKI saab vajadusel dividende jaotada.

Põhitegevuse tulud

Liikmemaksud kajastatakse tuluna perioodil, mille eest need tasuti.

Tulu teenuste müügist kajastatakse lähtudes valmidusastme meetodist, teenuse osutamisest saadavad tulud ja kasum kajastatakse proportsionaalselt samades perioodides nagu teenuse osutamisega kaasnevad kulutused.

Intressitulu kajastatakse lähtudes vara sisemisest intressimäärast. Dividenditulu kajastatakse vastava nõudeõiguse tekkimisel.

Projektiarvestus

Rahvusvaheliste projektide puhul ei kajastata makstud summasid oma kuluna ega saadud summasid oma tuluna, vaid neid kajastatakse vastavalt nõude ja kohustusena. Tulude ja kulude aruandes kajastatakse vajadusel ainult vahendamisest teenitud netotulu või tekkinud netokulu.

26. 04. 2022

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

Sihtfinantseerimine

Sihtfinantseerimiseks nimetatakse Euroopa Liidu toetusfondide jt ettemakseid, mille tuluna kajastamise tingimused ei ole täidetud. Sihtfinantseerimist eristavad muust abist asjaolud, et selle rahalist väärtust on võimalik usaldusväärselt mõõta ning selle saamine on seotud teatud tingimustele vastamisega.

Tegevuse sihtfinantseerimist kajastatakse tuluna siis, kui sihtfinantseerimise laekumine on praktiliselt kindel ja sihtfinantseerimisega seotud sisulised tingimused on täidetud.

Saadud sihtfinantseerimine, mille puhul tuluna kajastamise tingimused ei ole täidetud, kajastatakse bilansis kohustusena. Vastavat kohustust kajastatakse bilansis lühi- või pikaajalisena olenevalt sellest, millal toimub sihtfinantseerimisega kaasnevate tingimuste täitmine.

Rahavoogude aruanne

Rahavoogude aruanne on koostatud kaudsel meetodil – põhitegevuse rahavoogude leidmisel on korrigeeritud põhitegevuse tulemit elimineerides mitterahaliste tehingute mõju ja põhitegevusega seotud käibevarade ning lühiajaliste kohustuste saldode muutused.

Investeeringis- ja finantseerimistegevusest tulenevaid rahavoogusid kajastatakse otsemeetodil.

Seotud osapooled

Osapooled on seotud, kui ühel osapoolel on valitsev mõju teise osapoole üle või oluline mõju teise osapoole äriolulistele otsustele.

Aastaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks:

- omanikke;
- teisi samasse konsolideerimisgruppi kuuluvaid ettevõtteid (sh teised tütarettevõtted);
- tegev- ja kõrgemat juhtkonda.

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peamisteks seotud osapoolteks on juhatusega seotud ettevõtted, mis on Eesti Kaubandus-Tööstuskoja liikmed.

Aruandekuupäeva järgsed sündmused

Raamatupidamise aastaruandes kajastuvad olulised varade ja kohustiste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmsid bilansi kuupäeva 31. detsember 2021 ja aruande koostamise kuupäeva vahemikul, kuid on seotud aruandeperioodil või varasemal perioodil toimunud tehingutega. Vt. lisa 20.

Initialed for identification purposes only
Allkirjastatud identifitseerimiseks

26. 04. 2022

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

Lisa 2. Raha ja pangakontod
(eurodes)

	31.12.2021	31.12.2020
Sularaha kassas	903	1 082
Pangakontod	2 725 773	1 612 400
Tähtajaline hoius	140 000	290 000
Raha ja pangakonto kokku	2 866 676	1 903 482

Tähtajaliste hoiuste koosseisus on kajastatud erinevad lühiajalised deposiidid tähtajaga kuni 3 kuud ja intressimääraga 0,05%.

Lisa 3. Lühiajalised finantsinvesteeringud
(eurodes)

	31.12.2021	31.12.2020
LHV pank	520 000	520 000
Luminor pank	0	500 000
Coop pank	900 000	900 000
Swedbank (EKI)	0	150 000
Swedbank (Koda)	32 000	32 000
Kokku	1 452 000	2 102 000

liik	pank	summa	tähtaeg	intress
Tähtajaline hoius	LHV	520 000	15.10.2022	0,05%
Tähtajaline hoius	Coop	400 000	15.08.2023	0,80%
Tähtajaline hoius	Coop	500 000	05.03.2023	1,30%
Tähtajaline hoius	Swedbank	32 000	04.10.2023	0,01%

Finantsinvesteeringutelt teenitud netotulu summa moodustas 2021. aastal 11 180 eurot (2020: 13 787 eurot).

Initialled for identification purposes only
Allkirjastatud identifitseerimiseks

26. 04. 2022

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

Lisa 4. Ettemakstud tulevaste perioodide kulud
(eurodes)

	31.12.2021	31.12.2020
Kindlustuse maksed	1 137	1 092
Reklaami, kirjastuse jm. ettemaksed	15 696	15 742
Messide ja visiitide ettemaksed	144 418	93 040
Kokku	161 251	109 874

Lisa 5. Pikaajalised finantsinvesteeringud
(eurodes)

Eesti Konjunkturiinstituut AS

Asukoht - Eesti Vabariik

Põhitegevusala – Teadus- ja arendustegevus sotsiaal- ja humanitaarteaduste vallas

Aktsiate arv 31.12.2020		4080
Aktsiate arv 31.12.2021		4080
Osalus 31.12.2020		100%
Osalus 31.12.2021		100%
Soetusmaksumus Kaubanduskoja bilansis 31.12.2020		133 461
Soetusmaksumus Kaubanduskoja bilansis 31.12.2021		133 461
Omakapital seisuga	31.12.2021	31.12.2020
Aktsiakapital	26 112	26 112
Reservkapital	2 612	2 612
Eelmiste perioodide jaotamata kasum	75 490	74 363
Aruandeaasta kasum	1 881	1 127
Omakapital kokku	106 095	104 214
Osalus tütarettevõtte omakapitalis	100%	100%
Kojale kuuluv osa omakapitalist	106 095	104 214
Bilansiline väärtus kapitaliosaluse meetodil (lisa 18)	106 095	104 214

Initialled for identification purposes only
Allkirjastatud identifitseerimiseks

26.04.2022

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

Lisa 6. Materiaalse põhivara liikumine
(eurodes)

	Maa ja ehitised	Masinad ja seadmed	Muu materiaalne pv	KOKKU
Soetusmaksumus				
Soetusmaksumus 31.12.20.	2 333 908	116 778	56 997	2 507 683
Soetamine	0	13 778	0	13 778
Soetusmaksumus 31.12.21.	2 333 908	130 556	56 997	2 521 461
Amortisatsioonikulu				
Amortisatsioonikulu 31.12.20.	1 720 260	94 304	56 997	1 871 561
Amortisatsioonikulu	108 648	13 582	0	122 230
Amortisatsioonikulu 31.12.21.	1 828 908	107 886	56 997	1 993 791
Jääkväärtus				
Jääkväärtus 31.12.20.	613 648	22 474	0	636 122
Jääkväärtus 31.12.21.	505 000	22 670	0	527 670

Lisa 7. Immateriaalne põhivara
(eurodes)

	Tarkvara	KOKKU
Soetusmaksumus		
Soetusmaksumus 31.12.20.	146 739	146 739
Soetusmaksumus 31.12.21.	146 739	146 739
Amortisatsioonikulu		
Amortisatsioonikulu 31.12.20.	124 765	124 765
Amortisatsioonikulu	7 283	7 283
Amortisatsioonikulu 31.12.21.	132 048	132 048
Jääkväärtus		
Jääkväärtus 31.12.20.	21 974	21 974
Jääkväärtus 31.12.21.	14 691	14 691

Initialed for identification purposes only
Allkirjastatud identifitseerimiseks

26. 04. 2022

Signature / allkiri

KPMG, Tallinn

Lisa 8. Kasutusrent (eurodes)

Ettevõtte kui rentnik

2021. aastal moodustasid masinate ja seadmete kasutusrendimaksed 18 807 eurot (2020: 17 683 eurot).

Koja esinduste rendimakseid on tasutud kogusummas 7 011 eurot (2020: 6 422 eurot). Tartu esindus 913 eurot (2020: 913 eurot), Pärnu esindus 3 055 eurot (2020: 2 585 eurot), Jõhvi esindus 1 363 eurot (2020: 1 244 eurot), Kuressaare esindus 1 680 eurot (2020: 1 680 eurot). EKI ruumide rendimakseid on tasutud summas 34 962 eurot (2020: 34 962 eurot). Kokku tasuti rendimakseid 2021. aastal 41 973 eurot (2020: 41 384 eurot) (vt. Lisa 16). Valdava osa ruumide rendilepinguid saab lõpetada 2–3 kuu etteteatamise ajaga.

Lisa 9. Lühiajalised kohustised (eurodes)

	31.12.2021	31.12.2020
Liikmemaksude ettemaksed	21 715	22 241
Muud ettemaksed	10 018	10 015
Uuring	264 558	195 575
Kokku	296 291	227 831

Mitmesugused võlad

	31.12.2021	31.12.2020
Arbitraažikohtu vahendid*	346 881	385 078
Dispasöörade vahendid**	1 318	1 318
Kokku	348 199	386 396

*Arbitraažikohus lahendab lepingulistest ja teistest tsiviilõiguslikest suhetest, sealhulgas väliskaubandus- ja muudest rahvusvahelistest majandussuhetest tulenevaid vaidlusi. Arbitraažikohtu vahendite all kajastatakse summat, mille kasutamine toimub arbitraažikohtu nõukogu otsusel muuhulgas arbitraažikohtu nõukogu liikmete tegevuse kompenseerimiseks arbitraažikohtu juhtimisel (sh osalemise eest arbitraažikohtu nõukogu istungitel), ning arbitraažikohtu kulude katmiseks arbitraažimenetluse arendamisel ja suhtlemisel teiste alaliste tegutsevate arbitraažikohtutega ning muude kulude katmiseks.

**Kaubandusliku meresõidu üldavariid kvalifitseerivad ja kahju jaotamise arvestust koostavad koja juurde kuuluvad dispasöörid.

26. 04. 2022

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

Võlad töötajatele:

	31.12.2021	31.12.2020
Puhkusereservi kohustus	59 822	58 043
Võlad töötajatele	0	225
Kokku	59 822	58 268

Muud viitvõlad:

	31.12.2021	31.12.2020
Läbiarveldused	895 264	609 853
Eurocardi tehingud	1 576	2 485
Võlgnevus aruandvatele isikutele	5	0
Kokku	896 845	612 338

Läbiarvelduste (lühiajalised võlad ja saadud ettemaksed peamiselt erinevate projektide läbiviimisel) summa 895 264 eurot moodustub erinevate pooleliolevate projektide summast (sh Enterprise Europe Network summas 137 086 eurot, LEF Network to China 67 863 eurot, Euremnex 141 888 eurot, Tourban 55 054 eurot, Inbets 99 259 eurot, Qualify 86 648 eurot, Arengukoostöö 71 919 eurot, Kevadball 7 324 eurot, Regrow 14 904 eurot, Naisettevõtluse Arenguprogramm Gruusias 67 029 eurot, Goose 28 494 euro, Tööle kaasa! 10 000 eurot, EIS hanked 94 795 eurot jm 13 001 eurot).

Lisa 10. Maksukohustused (eurodes)

	31.12.2021	31.12.2020
Maksuliik		
Sotsiaalmaks	59 376	55 908
Üksikisiku tulumaks	31 117	31 807
Töötuskindlustusmaks	3 662	3 678
Kohustuslik kogumispension	2 748	2 668
Erisoodustuste tulumaks	2 982	292
Käibemaks	25 865	29 563
Kokku	125 750	123 916

Lisa 11. Netovara (eurodes)

Vastavalt juhatuse poolt kinnitatud strateegiale on varasematel perioodidel moodustatud reservid summas 478 625 eurot (2020: 478 625 eurot). Reservide ja reservfondi kasutamine toimub juhatuse otsusega põhikirjaliste tegevuste katteks. Seisuga 31.12.2021 moodustab netovara kokku 3 464 060 eurot (2020: 3 383 804 eurot).

Initialed for identification purposes only
Alk kirjastatud identifitseerimiseks

26.04.2022

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

Lisa 12. Tingimuslikud kohustised (eurodes)

Tulumaks

EKI jaotamata kasum seisuga 31.12.2021 moodustas 77 371 eurot (2020: 75 490 eurot). Maksimaalne võimalik tulumaksukohustuse summa, mis võib kaasneda kogu jaotamata kasumi väljamaksmisel dividendidena, on 15 334 eurot (2020: 15 098 eurot), seega netodividendidena oleks võimalik välja maksta 61 337 eurot (2020: 60 392 eurot).

Tingimusliku tulumaksukohustise arvutamisel on lähtutud maksumäärast 20%, kuna EKI pole viimasel kolmel aastal dividende jaotanud ja soodusmaksumäära seetõttu kasutada ei saa.

Lisa 13. Müügitulu tegevusalade ja geograafiliste piirkondade lõikes (eurodes)

Müügitulu:

	2021	2020
Kontaktteenused	4 252	2 466
Väliskaubandusteenused	332 108	306 278
Kirjastus- ja reklaamteenused	8 820	17 532
Regionaalsete esinduste teenused	169 811	172 982
Liikmeüritused	29 175	20 404
Juriidilised teenused	18 853	19 675
Saalide üürimise teenused	4 374	3 086
Muud teenused	1 138	2 275
EKI uuringud	422 000	423 158
Kokku	990 531	967 856

Müügitulu jaguneb geograafiliste piirkondade lõikes järgnevalt:

	2021	2020
Eesti	874 337	837 130
Euroopa Liit	111 084	115 828
Muud	5 110	14 898
Kokku	990 531	967 856

Aruandeaastal osutati teenuseid liikmetele 520 121 euro ning 2020. aastal 479 410 euro eest.

26. 04. 2022

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

Lisa 14. Liikme- ja sisseastumismaksud

Juhatuse liikmetega seotud ettevõtete poolt tasutud liikmemaksud on toodud lisas 19.
(eurodes)

	2021	2020
Sisseastumismaks	10 470	9 210
Liikmemaks	970 102	956 058
Kokku	980 572	965 268

Kaubanduskoja liikmeskonda kuulus seisuga 31.12.2021 3 566 juriidilisest isikust liiget ning seisuga 31.12.2020 3 458 juriidilisest isikust liiget.

Lisa 15. Muud tegevustulud

Muud tegevustulud moodustuvad summas 137 591 eurot 52 erineva sisuga ja mahuga projektide läbiviimisest (2020: 244 117 eurot).

Lisa 16. Mitmesugused tegevuskulud

Juhatuse liikmetega seotud ettevõtete kaudu ostud on toodud lisas 19.
(eurodes)

	Lisa	2 021	2 020
Kaubanduskoja "Teataja"		55 175	52 233
IT kulu		64 014	67 412
Trükiste kulu		25 233	19 180
Projektikulud		90 509	76 430
Komandeeringukulu		617	638
Side- ja postikulu		14 956	14 949
Kantseleikulu		12 091	12 578
Majanduskulu		27 114	31 152
Remondikulu		1 915	17 327
Transpordikulu		45 745	43 417
Rahvusvaheliste organisats. liikmemaks		23 045	24 447
Ruumide rent	8	41 973	41 384
Muud kulud		119 007	95 772
Käibemaksu proportsiooni arvestuskulu		47 415	48 121
Kokku mitmesugused tegevuskulud		568 809	545 040

26. 04. 2022

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

Lisa 17. Tööjõukulud

Kaubanduskoja keskmine töötajate arv 2021. aastal oli 33 (2020: 34) sh TL alusel töötavaid isikuid oli 31 (2020: 32) ning VÕS lepingu alusel töötavaid isikuid oli 2 (2020:2) ning tütarettevõttes Eesti Konjunktuuriinstituut AS (EKI) 16 töötajat (2020: 17), sh TL alusel töötavaid isikuid oli 16 (2020: 17) ning VÕS lepingute alusel töötavaid isikuid ei olnud.

2021. aasta palkade ja tasude kogusumma oli 1 341 296 eurot (2020: 1 299 765 eurot).

Lisa 18. Kaubanduskoja konsolideerimata finantsinformatsioon

Emaettevõtte põhiaruannete koostamisel on järgitud samu arvestuspõhimõtteid, mida on rakendatud ka konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel.

MTÜ Eesti Kaubandus-Tööstuskoja konsolideerimata bilanss

(eurodes)	31.12.2021	31.12.2020
AKTIVA		
Käibevara		
Raha ja pangakontod	2 512 952	1 719 940
Lühiajalised finantsinvesteeringud	1 452 000	1 952 000
Nõuded ostjate vastu	151 708	58 495
Mitmesugused nõuded	12 514	23 131
Ettemakstud tulevaste perioodide kulud	161 251	109 874
Käibevara kokku	4 290 425	3 863 440
Põhivara		
Pikaajalised finantsinvesteeringud		
Tütarettevõtte aktsiad	133 461	133 461
Pikaajalised finantsinvesteeringud kokku	133 461	133 461
Materiaalne põhivara		
Maa ja ehitised	505 000	613 648
Masinad ja seadmed	22 670	22 474
Materiaalne põhivara kokku	527 670	636 122
Immateriaalne põhivara	14 691	21 974
Põhivara kokku	675 822	791 557
AKTIVA KOKKU	4 966 247	4 654 997
PASSIVA		
Lühiajalised kohustused		
Ostjate ettemaksed	31 733	32 256
Võlad tarnijatele	51 675	63 206
Mitmesugused võlad	348 199	386 396
Maksuvõlad	102 510	105 637
Viitvõlad		
Võlad töötajatele	43 864	42 113
Muud viitvõlad	896 840	612 338
Viitvõlad kokku	940 704	654 451

26. 04. 2022

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

Lühiajalised kohustused kokku	1 474 821	1 241 946
Netovara		
Reservid	478 625	478 625
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	2 934 426	2 718 924
Aruandeaasta tulem	78 375	215 502
Netovara kokku	3 491 426	3 413 051
PASSIVA KOKKU	4 966 247	4 654 997

MTÜ Eesti Kaubandus-Tööstuskoja konsolideerimata tulude-kulude aruanne

(eurodes)	2021	2020
TULUD		
Müügitulu	563 605	531 710
Liikme- ja sisseastumismaksud	980 572	965 268
Muud tegevustulud	137 591	244 117
Tulud kokku	1 681 768	1 741 095
KULUD		
Mitmesugused tegevuskulud	494 325	468 780
Tööjõu kulu	990 702	940 972
a) palgakulud	741 453	703 694
b) sotsiaalmaksud	249 249	237 278
Kulum	129 513	129 594
Kulud kokku	1 614 540	1 539 346
PÕHITEGEVUSE TULEM	67 228	201 749
FINANTSTULUD ja -KULUD		
Intressitulud	11 147	13 753
Kokku finantstulud ja -kulud	11 147	13 753
ARUANDEAASTA TULEM	78 375	215 502

26. 04. 2022

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

MTÜ Eesti Kaubandus-Tööstuskoja konsolideerimata rahavoogude aruanne

(eurodes)	2021	2020
I RAHAVOOD PÕHITEGEVUSEST		
1.1. Põhitegevuse tulem	67 228	201 749
1.2. Korrigeerimised	129 513	129 594
*Põhivara kulum ja väärtuse langus	129 513	129 594
1.3. Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-133 973	53 522
1.4. Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	232 875	246 624
RAHAVOOD PÕHITEGEVUSEST KOKKU	295 643	631 489
II RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST		
2.1. Põhivarade soetus (soetusmaksumus)	-13 778	-38 026
2.2. Laekunud intressid	11 147	13 753
2.3. Lühiajaline finantsinvesteering	500 000	-500 001
RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST KOKKU	497 369	-524 274
RAHAVOOD KOKKU	793 012	107 215
RAHA ja RAHA EKVIVALENDID PERIOODI ALGUSES	1 719 940	1 612 725
RAHA ja RAHA EKVIVALENTIDE MUUTUS	793 012	107 215
RAHA ja RAHA EKVIVALENDID PERIOODI LÕPUS	2 512 952	1 719 940

26. 04. 2022

Signature / allkiri

KPMG, Tallinn

MTÜ Eesti Kaubandus-Tööstuskoja konsolideerimata netovara aruanne

(eurodes)

	Reservid	Akumuleeritud tulem	KOKKU
Saldo 31.12.2019	478 625	2 718 924	3 197 549
Aruandeperioodi tulem	0	215 502	215 502
Saldo 31.12.2020	478 625	2 934 426	3 413 051
Aruandeperioodi tulem	0	78 375	78 375
Saldo 31.12.2021	478 625	3 012 801	3 491 426
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste			
- bilansiline väärtus			-133 461
- bilansiline väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil			106 095
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31.12.2021			3 464 060
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31.12.2020			3 383 804

Lisa 19. Tehingud seotud osapooltega

Juhatuse liikmeid 2021. aastal ja 2020. aastal ei tasustatud.

Tegevjuhtkonnas on 6 liiget ning tegevjuhtkonnale arvestatud tasude suurus 2021. aastal oli 336 799 eurot (2020: 311 626 eurot).

Juhatuse liikmetega seotud ettevõtete kaudu ostetud teenused koos on kajastatud Lisa 16.

Juhatuse liikmete kaudu seotud ostud eurodes:

ettevõtte nimi	kelle kaudu	2021	2020
Chemi-Pharm AS	Ruth Oltjer	3 203	1 819
Eesti Energia AS	Väino Kaldoja	22 924	22 424
Nordic Hotels OÜ	Feliks Mägi	6 575	64
Lydia Hotell OÜ	Neinar Seli	308	1 761
Salvest AS	Veljo Ipits	0	292
Kokku		33 010	26 360

Juhatuse liikmetega seotud ettevõtted on Eesti Kaubandus-Tööstuskoja liikmed ning antud ettevõtted tasuvad liikmemaksu (liikmemaksud kokku on kajastatud Lisa 14) ning ostavad muid teenuseid.

26. 04. 2022

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

Juhatuse liikmete kaudu seotud müügid eurodes:

ettevõtte nimi	kelle kaudu	liikmemaks 2021	liikmemaks 2020	muu 2021	muu 2020
Nordecon AS	Toomas Luman	950	950	0	0
Nordic Contractors AS	Toomas Luman	315	315	5 254	8 869
Arealis AS	Luman	270	270	0	0
NG Investeeringud AS	Andres Järving	220	220	0	0
Baltika AS	Meelis Milder	625	625	72	29
Silberauto AS	Väino Kaldoja	1 830	1 830	89	304
Silwi Autoehituse AS	Väino Kaldoja	315	315	0	0
Eesti Energia AS	Väino Kaldoja	7 193	7 193	0	0
Tarfurgo OÜ	Väino Kaldoja	315	315	45	0
Sangar AS	Gunnar Kraft	625	625	19	119
Mivar AS	Gunnar Kraft	440	440	0	0
Tallinna Kaubamaja Grupp AS	Gunnar Kraft	2 200	2 200	45	0
Nordic Hotels OÜ	Feliks Mägi	220	625	0	0
Astri AS	Eve Toots	315	315	39	0
Tahe Outdoors OÜ	Janek Pohla	625	625	0	39
Zegul Kayaks OÜ	Janek Pohla	440	440	0	0
Matek AS	Sven Mats	440	440	3 000	0
Salvest AS	Veljo Ipits	625	625	3 032	2 451
Chemi-Pharm AS	Ruth Oltjer	440	440	118	0
Cybernetica AS	Oliver Väärtnõu	625	625	0	99
Baltic Workboats AS	Oliver Väärtnõu	625	625	319	720
Kapitel AS	Robert Kitt	270	270	0	0
Standard AS	Enn Veskimägi	625	625	115	2 353
Eesti Raudtee AS	Enn Veskimägi	1 830	1 830	0	89
Eesti Mööblitootjate Liit MTÜ	Enn Veskimägi	220	220	0	0
Estiko AS	Neinar Seli	270	270	0	29
Estiko-Plastar AS	Neinar Seli	625	625	0	0
Lydia Hotell OÜ	Neinar Seli	315	0	0	0
Kokku		23 808	23 898	12 147	15 101

26. 04. 2022

Signature / allkiri

KPMG, Tallinn

Lisa 20. Aruandekuupäeva järgsed sündmused

24. veebruaril 2022 algas Venemaa sõjaline sissetung ja rünnak Ukraina iseseisvuse vastu. EL on kehtestanud Venemaale ja Valgevenele uued laiaulatuslikud sanktsioonid, mis mõjutavad liikmesettevõtteid. Kuigi esialgsel hinnangul on mõju organisatsioonile tervikuna vähene, on mõju olulisust siiski keeruline hinnata ning tuleb olla valmis jooksvateks muutusteks vastavalt laekuvale uuele informatsioonile.

Juhatuse allkirjad 2021. aasta majandusaasta aruandele

Koja Juhatus on majandusaasta aruande, mis koosneb tegevusaruandest, raamatupidamise aastaaruandest ning audiitori järeldusotsusest, läbi vaadanud ja üldkoosolekule esitamiseks heaks kiitnud.

Toomas Luman	juhatuse esimees	
Väino Kaldoja	juhatuse aseesimees	
Gunnar Kraft	juhatuse aseesimees	_____
Andres Järving	juhatuse liige	_____
Veljo Ipits	juhatuse liige	
Robert Kitt	juhatuse liige	_____
Sven Mats	juhatuse liige	
Meelis Milder	juhatuse liige	_____
Feliks Mägi	juhatuse liige	
Ruth Otljer	juhatuse liige	_____
Janek Pohla	juhatuse liige	
Neinar Seli	juhatuse liige	
Eve Toots	juhatuse liige	
Enn Veskimägi	juhatuse liige	
Oliver Väärtnõu	juhatuse liige	_____

KPMG Baltics OÜ
Narva mnt 5
Tallinn 10117
Estonia

Telephone +372 6 268 700
Fax +372 6 268 777
Internet www.kpmg.ee

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

MTÜ Eesti Kaubandus-Tööstuskoda üldkoosolekule

Arvamus

Oleme auditeerinud MTÜ Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (kontsern) konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab konsolideeritud bilanssi seisuga 31. detsember 2021, konsolideeritud tulude ja kulude aruannet, konsolideeritud rahavoogude aruannet ja konsolideeritud netovara muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud aasta kohta ja konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muud selgitavat informatsiooni.

Meie arvates kajastab lehekülgedel 31 kuni 51 esitatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistest osades õiglaselt kontserni konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2021 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti). Meie kohustusi vastavalt nendele standarditele kirjeldatakse täiendavalt meie aruande osas „Vandeauditori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga”. Me oleme ettevõttest sõltumatud kooskõlas kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksiga (Eesti) (sh sõltumatuse standardid), ja oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt nendele nõuetele. Me usume, et auditi tõendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane aluse andmiseks meie arvamusele.

Muu informatsioon

Juhtkond vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon sisaldab tegevusaruannet, kuid ei sisalda konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet ega meie vandeauditori aruannet.

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei esita selle kohta mitte mingis vormis kindlustandvat järelust.

Seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga on meil kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seejuures, kas see lahkneb oluliselt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandest või teadmistest, mille auditi käigus omandasime, või kas see näib olevat muul viisil oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme oma töö alusel järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, siis oleme kohustatud sellest asjaolust teavitama. Meil ei ole sellega seoses millestki teavitada.

Juhtkonna ja nende, kelle ülesandeks on valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhtkond vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga, ja sellise sisekontrolli eest, mida juhtkond peab vajalikuks, et oleks võimalik koostada pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamiseta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhtkond kohustatud hindama, kas kontsern suudab oma tegevust jätkata, esitama infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta, kui see on asjakohane, ja kasutama arvestuses tegevuse jätkuvuse alusprintsipi, välja arvatud juhul, kui juhtkond kavatseb kontserni likvideerida või selle tegevuse lõpetada või kui tal puudub sellele realistlik alternatiiv.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad kontserni finantsaruandlusprotsessi järelevalve eest.

Vandeauditori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamiseta ja anda välja vandeauditori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, kuid see ei taga, et olulise väärkajastamise esinemisel see kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti) teostatud auditi käigus alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad üksikult või koos mõjutada majanduslikke otsuseid, mida kasutajad konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel teevad.

Rahvusvaheliste auditeerimise standardite (Eesti) kohase auditi käigus kasutame kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi kogu auditi vältel. Lisaks:

- teeme kindlaks konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamise riskid ja hindame neid, kavandame riskidele vastavad auditiprotseduurid ja teostame neid ning hangime piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali, mis on aluseks meie arvamusele. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada salakokkulepet, võltsimist, informatsiooni tahtlikku esitamata jätmist või vääresitust või sisekontrolli eiramist;
- omandame arusaamise auditi jaoks asjakohasest sisekontrollist, et kavandada antud tingimustes asjakohaseid auditiprotseduure, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust kontserni sisekontrolli tulemuslikkuse kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhtkonna raamatupidamishinnangute ja nende kohta avalikustatud informatsiooni põhjendatust;
- teeme järelduse selle kohta, kas arvestuses tegevuse jätkuvuse alusprintsipi kasutamine juhtkonna poolt on asjakohane ja kas hangitud auditi tõendusmaterjali põhjal esineb sündmustest või tingimustest tulenevat olulist ebakindlust, mis võib tekitada märkimisväärset kahtlust kontserni jätkuva tegutsemise suhtes. Kui järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, siis oleme kohustatud juhtima vandeauditori aruandes tähelepanu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes selle kohta avalikustatud informatsioonile või kui avalikustatud informatsioon on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused põhinevad kuni vandeauditori aruande kuupäevani hangitud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad põhjustada seda, et ettevõtte ei jätku oma tegevust;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab selle aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi õiglasel viisil.
- hangime kontserni majandusüksuste või äritegevuse finantsinformatsiooni kohta piisavalt asjakohast tõendusmaterjali, et avaldada arvamust kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta. Vastutame kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja teostamise eest. Oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Vahetame informatsiooni nendega, kelle ülesandeks on valitsemine, muuhulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning märkimisväärsete auditi tähelepanekute, kaasa arvatud auditi käigus tuvastatud märkimisväärsete sisekontrolli puuduste kohta.

Andris Jegers

Vandeauditori number 171

Siim Külasepp

Vandeauditori number 698

KPMG Baltics OÜ

Audiitorettevõtja tegevusloa number 17

Narva mnt 5, 10117 Tallinn

26.04.2022